

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

SEPTEMBER 2020

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

---

Objava na spletnem naslovu www.rtvlo.si/varuh: 9. oktober 2020

Končna redakcija: 9. oktober 2020

Pripravili: Ilinka Todorovski, Eva Semič

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za september 2020:

V septembrskih odzivih se je zrcalila vnovična večja zaskrbljenost občinstva zaradi epidemije: gledalci in bralci so komentirali poudarke v spletnem in televizijskem poročanju o širjenju okužb, izbor gostov in mnenj, način podajanja vsebin – o zdravstvenih in političnih ukrepih, navajali so zorne kote, ki jih pogrešajo, spraševali o upoštevanju epidemioloških ukrepov pri snemanju itd.

Varuhinja je ponovila **PRIPOROČILA** glede poročanja o javnozdravstvenih temah. Pozvala je k poenotenemu in odgovornemu pristopu, posamezna uredništva pa k analizi in odpravi slabosti (Koronavirus: informiranje o javnem zdravju).

Zapisala je **MNENJI** o »polemiki«, ki se je poleti odvila z objavo izjave in demantija v različnih TV-oddajah (Po polemiki – razjasnitev dejstev?) ter o nepristranskem vodenju pogovornih oddaj (O čem in kako je bil izprašan minister?).

Ob pritožbi glede umestitve radijske igrane serije za otroke, starejše od dvanajstih let, je sprožila »mini notranjo razpravo« o časovnih zaščiti najmlajših v radijskih programih (Otroška ali mladinska radijska igra?).

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA	4
I. INFORMATIVNI PROGRAM	4
Koronavirus: informiranje o javnem zdravju I.	4
Blejski strateški forum: premalo ali dovolj?	8
Tarča: o izzivih politične jeseni	9
O virih za poročanje o dogajanju v Ameriki	10
Po polemiki – razjasnitev dejstev?	12
O čem in kako je bil izprašan minister?	13
O kulturi v informativnih oddajah	16
Športniki invalidi v Odmevih	18
Primorci o državnem prazniku	18
Posmehljivo o parlamentarni seji?	19
Koliko ulic so preimenovali v Beogradu?	19
Še o žvižgačih in razkrivanju nepravilnosti	20
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	21
Pričevalci in osvoboditev Trsta	21
III. RAZVEDRILNI PROGRAM	22
Zgodovinska netočnost v oddaji Čez planke	22
IV. ŠPORTNI PROGRAM	22
Konjeniški šport na TV Slovenija	22
V. PROGRAM PLUS, TV MARIBOR, TV KOPER	23
Dobro jutro: o oglašanju iz Kopra in Maribora	23
VI. SPLOŠNO	25
Koronavirus: informiranje o javnem zdravju II.	25
Uporaba fotografij brez dovoljenja	25
Gosti v oddajah: vedno eni in isti	26
O avtorju primorske himne	27
RADIO SLOVENIJA	28
I. RADIO PRVI	28
Otroška ali mladinska radijska igra?	28
II. VAL 202	29
Pohvala projektu Adria4Ever	29
III. ARS	30
Srce šansona v spletnem arhivu	30
MMC	30
I. NOVINARSKÉ VSEBINE	30
Koronavirus: informiranje o javnem zdravju III.	30

Rumene novice in neprimeren jezik na rtvslo.si	32
Poročanje o spremembah zakona o nalezljivih boleznih	33
II. UPORABNIŠKE VSEBINE	34
Komentarji na rtvslo.si	34
III. STORITVE	35
O kakovosti prenosov na RTV4D	35
RTV SLOVENIJA	35
I. JEZIKOVNA KULTURA	35
Slovenščino drdrajo kot »strojničarjki«	35
II. OGLAŠEVANJE	36
Nedopustno: oglasi med zgodovinsko podelitvijo nagrad	36
III. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM	37
Podnapisi ali sinhronizacija?	37
Glasba in šumi otežujejo razumljivost	39
IV. VARUHINJA	40
Zadeva: v vednost	40
Pri Zagovorniku načela enakosti	40
V. SPLOŠNO	41
Koronavirus: informiranje o javnem zdravju IV.	41
So poročevalci RTV zavedeni?	42
O kampanji javnega medija	42
RTV, povejte več o sebi!	43
PRILOGE	45
PRILOGA 1: Po polemiki – razjasnitev dejstev?	45
STATISTIKA	48

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Koronavirus: informiranje o javnem zdravju I.

S septembrskim naraščanjem števila okužb z novim koronavirusom se je povečalo število odzivov, ki so se navezovali na informiranje o epidemiji covid-19, na obravnavo javnozdravstvenih tem ter upoštevanje navodil, priporočil in smernic za preprečevanje širjenja koronavirusa. Občinstvo je opozarjalo na konkretne primere v medijih in programih RTV Slovenija, zato so odzivi v tem poročilu razporejeni po različnih poglavjih, dejansko pa se vsebina in varuhinjina priporočila nanašajo na vse programske vsebine in uredništva.

Varuhinjino priporočilo glede poročanja o javnozdravstvenih temah

Varuhinja v septembrskem poročilu vnovič zapisuje **PRIPOROČILA** glede poročanja o javnozdravstvenih temah v javnem mediju, ki jih je podala in objavila ob različnih povodih in tudi ob izbruhu koronavirusne epidemije.

»V javnem mediju je pri podajanju javnozdravstvenih vsebin treba v prvi vrsti slediti javnozdravstvenim smernicam v državi ter argumentom stroke. Pri obravnavi javnozdravstvenih (kakor tudi drugih strokovnih, znanstvenih itd.) tematik ni dovoljeno matematično izravnati strokovnih argumentov, ki slonijo na dejstvih in dognanjih, ter nasprotnih mnenj, ki slonijo na občutkih, strahovih, nedokazanih trditvah, neprimerljivih podatkih ali podatkih, ki jih je stroka ovrгла. Lažno uravnoteževanju (false equivalence), ko se primerja neprimerljivo, ni združljivo z odgovornim novinarstvom v javnem mediju. Dolžnost javnega medija je, da daje prednost dejstvom, strokovnim ugotovitvam, pred laičnimi mnenji in laičnimi interpretacijami teh podatkov in dokazov. Vendar pa je za celovit prikaz javnozdravstvenih tematik, ki očitno tudi delijo in sprožajo kontroverze, treba poiskati ustrezen način za vključitev ločenih pogledov, upoštevanje vsakokratni fokus, kontekst in žanr obravnave. Kako obravnavati razlage in mnenja, ki se napajajo pri osamljenih znanstvenih oz. strokovnih argumentih ali v teorijah zarot? Vsekakor ne s posmehovanjem, norčevanjem, zvišenostjo in podcenjevanjem. Menim, da je treba prisluhniti tudi pomislekom in zadržkom zanikovalcev, dvomljivcev, proticepilcev ter pri odgovornih v imenu tega dela občinstva iskati odgovore na njihova vprašanja, dvome in strahove.«

Zakaj so v Tarči polemizirali o epidemioloških ukrepih?

Varuhinja je prejela več odzivov glede oddaje Tarča, 24. septembra, v kateri so analizirali ukrepe ob drugem valu epidemije. Pritožniki so menili, da je bila izbira gostov neustrezna, da sta dvom in zanikovanje imela preveliko težo ter da polemika ni ustrezen format za odgovorno razpravo o javnem zdravju.

Primeri:

»Od javne televizije bi vsaj v teh težkih časih pričakovali, da deluje v smislu tega da ljudi vzpodbuja k enotnosti in spoštovanju ukrepov, ki jih svetujejo strokovnjaki, namesto tega pa dokazano z takšnimi oddajami kod je tarča delite Slovence.

Dokaz je bila včerajšnja oddaja, ko ste poleg ljudi, ki se uradno trudijo dopovedati Slovencem, da je potrebno ukrepe upoštevati povabili zraven zdravnike, ki po socialnih omrežjih širijo drugačne resnice. **(F. Ž.)**

»Namesto, da bi strnili vrste...se mi zdi, da ravno vaš zavod RTV s takimi oddajami in voditelji vse skupaj pogloblja in dela neko škodo. Mi, ki smo odvisni sami od svojega dela, delamo. Strežemo ljudi, smo v maskah, razkužujemo mize...obnašamo se odgovorno...vse zato, da lahko vsaj nekako normalno delamo. Niti ne pomislim ali naj dam masko gor ali ne...dam jo...dam gor in gremo naprej, brez raznih debat in zarot in ne vem še česa. Če so pravila...so pravila za vse. Ne vem, zase pravim vedno, da stroka nakbrž ve zakaj nam nekaj svetuje. Konec koncev, zakaj potem gremo k zdravnikom če potem ne upoštevamo njih? In res ne vem...ampak imam občutek, da vaš RTV k temu ne pripomore. Rada bi slišala, da se motim, vendar vsak dan znova gledam in poslušam stvari, ki me v to ne prepričujejo. Menim, da bi kot javni zavod morali prisluhniti stroki...narediti kakšno pametno omizje...se pogovarjati...deliti izkušnje. Nikakor pa odaje ne bi smela voditi .... Naj vodi predvolilna srečanja...naj si da tam duška. Pri taki temi, kot je trenutno corona...pa žal...ne pripomore k kakšnemu novemu spoznanju...pri nas bi rekli po domače....da je za "šundar" delat.« **(B. A.)**

Primer odgovora **varuhinje**:

»Menim, da je pri Tarči treba upoštevati zasnovo oddaje, in sicer, da ne gre za pojasnjevalno oddajo, v kateri eksperti poglobljeno analizirajo pojave, dogodke in procese ali dajejo nasvete, temveč za polemično oddajo, ki aktualno tematiko presprašuje skozi provokativna vprašanja in izrazito nasprotujoča si mnenja in poglede. V tokratni oddaji denimo se je polemika vrtela okoli vprašanj, ali so javnozdravstveni ukrepi optimalni ali ne, katere številke so merodajne in primerljive, ali je bilo storjenega dovolj, da bi se ljudje zavedali posledic epidemije in razlogov za ukrepe, ali je komunikacija med odločevalci in javnostjo ustrezna itd.

Menim, da je vrlina javnega medija prav to, da o polemičnih temah, kakršni so javnozdravstveni in drugi ukrepi ob koronavirusni epidemiji, prikaže najširši nabor možnih strokovnih pogledov in mnenj. O tem, kako naprej, v Tarči niso govorili nasprotniki javnozdravstvenih smernic, ampak predstavniki stroke, kar tudi sami zagovarjate. O izzivih so mnenja izmenjali sogovorniki iz javnega zdravstva, z medicinsko izobrazbo: v studiu so bili šef NIJZ Milan Krek, predstojnik hematološkega oddelka v ljubljanskem UKC dr. Samo Zver, travmatolog v mariborskem UKC Uroš Dobnikar, dolgoletni strokovni direktor ginekološke klinike, ki je sam izkusil okužbo in

bolezen dr. Adolf Lukanovič, ter internist v novogoriški bolnišnici Matjaž Figelj, ki je poudaril, da je treba slišati čim več mnenj, da bi prišli do optimalne rešitve. Res, je niso se o vsem strinjali, prav nasprotno, vendar smo imeli gledalci priložnost slišati, kakšne dileme prežemajo tudi strokovno razpravo, ki je nato iztočnica za vladno ravnanje. Na podlagi slišane smo si lahko o zapletenih razmerah sami ustvarili mnenje. Ne morem se strinjati, da takšne tematike (kot so ukrepi zoper covid-19) a priori ne bi smele biti predmet polemičnih oddaj.«

V odgovorih na odgovor so pritožniki dodatno argumentirali kritiko. Primera:

»V zadnji tarči je bila tema o zaščitnih ukrepih glede Covida in tega dne so že veljali predpisani ukrepi o nošenju mask in istočasno je bila določena tudi kaznovalna politika, zato nimate prav glede tega, da je morala biti oddaja polemična.

Polemična bi lahko bila pred sprejetjem teh ukrepov in ravno ta dva zdravnika, ki sta bila očitno namerno povabljeni v oddajo dr. Uroš Dobnikar in dr. Matjaž Figelj sta bila tista, ki sta širila dvome o predpisanih ukrepih, kar je razburilo največ gledalcev, posebno tista izjava, da če ukrepi ne bili tako strogi bi lažje živeli in bi tisti, ki bi tudi drugače umrli do konca leta umrli malo prej. Zamislite si, kako so se počutili, tisti, ki imajo v domu upokojencev svojo zelo bolno mamo ali očeta in so slišali njegovo izjavo.

In ravno ta dva zdravnika sta po javnih medijih širila polemične misli glede vladnih ukrepov in s tem še bolj delila že tako razdeljene Slovence in ravno na ta dva zdravnika se sklicujejo v objavah na Facebooku in drugih medijih.

Prav imate, da so oddaje lahko polemične ampak ne tako, da so prizadeti tudi tisti, ki to gledajo, kar se je zgodilo v zadnji Tarči.« **(F. Ž.)**

»»Zdi se mi, da - dobrim namenom navkljub - oddaja morda ni izpadla najboljše. Prvič, ker g. Krek najbrž ni retorik na ravni drugih sogovornikov, poleg tega ga določena stališča vidno vznemirijo, pa potem seveda težko komunicira s spretnimi sogovorniki. Morda tudi sestava gostov v oddaji ni bila najbolj posrečena in "uravnotežena". (...) Npr. dr. Dobnikar: tudi odnos do pacienta, negovanje medosebnih odnosov med osebjem UKC Maribor, ki ju v javnosti pogosto izpostavlja, so teme, ki so zelo pomembne in gotovo šibka točka ne samo v UKC MB. In tudi njegovo vključevanje alternativnih pristopov k zdravljenju ima svoje mesto - kje in v kakšni meri bom prepustil stroki, upam, da ga bodo slišali. Pa vendar se mi zdi, da njegov nastop v oddaji ni bil najbolj posrečen. Tudi določena mnenja gospoda iz Nove Gorice niso prispevala k nekemu jasnemu sporočilu te oddaje.

Moj vtis je bil, da je bila oddaja zmedena, jasnega "sporočila za domov" ni bilo, gledalec je dobil vtis, da je trenutno ravnanje pri nas nestrokovno (večkrat ponovljena teza "dajmo končno začeti z epidemijo in ukrepi delati strokovno", ki ni dobilo odgovora), da je možnih več pristopov, ki so primerljivi, da stvari niso jasne, celo, da

bolezen ni nič kaj posebnega - povprečen gledalec tako razume večkrat ponovljen stavek "to ni nobena nad-bolezen". Vem, da sestava kroga sogovornikov ni odvisna samo od uredništva, vem, da namen oddaje najbrž ni bil tak, pa vendar je tako izpadla.« (I. L.)

Varuhinja se je za dodatno argumentacijo zahvalila in z njo seznanila uredništvo.

O protestih v času pandemije

Varuhinja je prejela en pisni in dva telefonska odziva na poročanje o petkovih protestih v Dnevniku, v kateri so gledalci menili, da bi se morali poročevalci osredotočiti na vprašanje spoštovanja epidemioloških ukrepov ter biti kritični do protestnikov. Primer pisnega odziva:

»Po nekajdnevnem premoru sem si danes zopet ogledala Dnevnik na RTVSlo. Trenutno okuženih - kar precej. Pandemija? Ne, ker bi bili edini v Evropi. Največ okuženih? Ljubljana in Maribor. Potem pa petkovi kolesarji v Ljubljani. Ponosni, da so na cesti že več kot 20 petkov. Se pravi tudi v času pandemije. Ste videli, kako so nagnetení? Koliko jih je brez mask? Že več kot 20 petkov ... Novinarka in voditeljica pa niti z besedo nista omenili nepravilnega obnašanja udeležencev. Kaj šele, da bi bili kritični. Imate mogoče podatek, da je kateri od njih (kolesarjev) plačal kazen?« (A. K.)

Varuhinja je odgovorila:

»Menim, da informativne oddaje TV Slovenija dosledno, natančno in vsebinsko poročajo o stanju pandemije, kakor tudi o obveznih in priporočenih javnozdravstvenih ukrepih. Epidemiologi in pristojni vladni govorci v programih RTV Slovenija redno poročajo tako o virih kot o žariščih okužb s covidom-19 ter pri tem v zadnjem času izrecno navajajo potovanja na tuje (t. i. »uvoz« okužb) in množične zabave ter poudarjajo pomembnost upoštevanja smernic, tudi uporabo mask. Ni mi znano, da bi epidemiološko stanje povezovali s protivladnimi protesti. Vaš predlog naj se to preveri, bom posredovala uredništvu. Policija sicer redno poroča, v koliko primerih so ugotovili kršitve Zakona o javnih zbiranjih in Zakona o varstvu javnega reda in miru. Tudi ta vaš predlog, da se torej vnovič preveri, koliko prekrškov je bilo doslej in koliko kršiteljev je plačalo kazen, bom posredovala uredništvu.

Glede komentiranja pa podajam splošno mnenje, in sicer, da se od poročevalcev pričakuje poročanje in navajanje dejstev, ne pa komentiranje teh dejstev.

Tudi sama pozorno gledam posnetke in fotografije z javnih dogodkov in me posebej neprijetno preseneti, ko opazim, da javnozdravstvenih navodil ne upoštevajo niti nekateri nosilci javnih funkcij.«

Blejski strateški forum: premalo ali dovolj?

Gledalec **I. S.** je bil kritičen do poročanja z Blejskega strateškega foruma 31. avgusta:

»V vaših poročilih niste poročali o udeležencih srečanja, izpostavili ste samo določene, niste poročali o vsebini pogovorov, temveč predvsem o pripombah opozicijskih prvakov glede predmetnega srečanja.

Pomanjkljivosti se še lahko odpravijo razen, če srečanju in zunanjepolit. aktivnostim vlade RS ne želite posvečati nobenega pomena.

Ob tem srečanju je bilo omenjeno, da je v zadnjih petih mesecih Slovenijo obiskalo več zunanjih ministrov, vendar o teh obiskih ravno tako ni bilo zaslediti nobenih informacij v vaših predhodnih informativnih oddajah.«

Odgovor **Manice J. Ambrožič**, odgovorne urednice Informativnega programa TV:

»Kot odgovorna urednica IP TVSLO sicer opažam, da gledalci pogosto prezrejo izjemen obseg našega pogona, saj imamo kar osem dnevnoinformativnih oddaj na dan, parlamentarni program, ki nam omogoča časovne pasove za daljše prenose, in seveda tedenske oddaje za poglobljene in daljše analize. Menim, da ni slovenskega medija, ki bi tako skrbno, obsežno in poglobljeno spremljal Blejski strateški forum, kot to počne TV Slovenija.«

Podrobnejši odgovor je pripravila novinarka **Marta Razboršek**:

»TV Slovenija je Blejski strateški forum spremljala celovito. Že v tednu pred uradnim začetkom BSF-ja, v ponedeljek, 31. avgusta 2020, je bilo objavljenih več prispevkov – o udeležencih in temi BSF-ja, o varnostnih pripravah, ... V nedeljo, 30. 8., smo se javili neposredno z Bleda in vnovič podrobno predstavili temo srečanja, udeležence, povedali katera bilateralna srečanja se odvijajo in se bodo odvila, kaj tako visoka udeležba pomeni za Slovenijo ... Na zemljevidu so bili predstavljeni vsi udeleženi voditelji, z imeni in priimki.

31. 8., na dan BSF-ja, smo imeli vklope in prispevke v vseh informativnih oddajah – od Jutranjih poročil do Odmevov. Izjave udeležencev smo, kot ostali, snemali pred vhomom v Festivalno dvorano, nekateri so pristopili k novinarjem in odgovorili na vprašanja, nekateri ne. Torej smo lahko objavili zgolj izjave tistih, ki so kaj povedali.

V neposrednem prenosu je TV Slovenija predvajala začetek BSF-ja z uvodnimi nagovori, imeli smo tudi prenos osrednjega panela, na katerem so svoje poglede predstavili voditelji.

V vseh naslednjih informativnih oddajah po tem – torej od Prvega dnevnika ob 13. uri naprej - smo imeli povzetke osrednje razprave. Ob tem smo pripravili še dodatne prispevke in reportaže ter vklope, dva intervjuja – z visokim predstavnikom za skupno

zunanjo in varnostno politiko Borrellom in hrvaškim premierjem Plenkovićem – za Odmeve, v oddaji je piko na i dal zunanji minister.

Pravilno ste opazili, da smo od 17. ure naprej, potem, ko je okoli poldneva na Bled prišlo nekaj protestnikov, v nekaj sekundah v vsaki informativni oddaji povedali tudi, da nekateri udeležbi na BSF-ju nasprotujejo, objavili smo tudi kratko izjavo predsedujoče SD-ju Tanje Fajon, ki je bila udeleženka BSF-ja in je povedala, da je zaskrbljena, ker na Bledu manjka predstavnikov iz jedrnih držav. O tem je naslednji dan tekla beseda na Odboru za evropske zadeve.

Radi bi poudarili, da smo javnost že večkrat tudi poimensko obvestili o obisku ostalih zunanjih ministrov v Sloveniji do zdaj in obiskih slovenskega zunanjega ministra v tujini, srečanja smo tudi napovedali – recimo prav v vklopu z BSF-ja.

Zunanjo politiko Slovenije zelo pozorno spremljamo ves čas – tako smo po BSF-ju spremljali tudi srečanje diplomatskega zbora in predstavili usmeritve slovenske zunanje politike, prvi dan s poudarkom na govorih zunanjega ministra in predsednika države, drugi s poudarkom na zunanjepolitičnem nagovoru premierja Janše. Seveda smo imeli posebej prispevek o obisku francoskega zunanjega ministra.

Upam, da ste s pojasnili zadovoljni, naše prispevke o zunanji politiki pa lahko spremljate v osrednjih informativnih oddajah in tudi na spletu.«

Tarča: o izzivih politične jeseni

Gledalki **Z. V.** in **M. V.** sta spraševali o studijski zasedbi v oddaji Tarča o izzivih politične jeseni, ki je bila na sporedu 17. septembra:

»Zanima me, zakaj v sinočnji Tarči ni bilo predstavnika SDS, Hojsa, kot je bilo predvideno?« (**M. V.**)

»Pri gledanju oddaje Tarča, sem pogrešala koordinatorja stranke Levica Luko Mesca. Sem podpornica javne RTV hiše, odločno nasprotujem novemu medilskemu zakonu in to tudi javno izkazujem. Žal me je vaša odločitev, da Levice ne povabite v oddajo zelo razočarala. Morda se želite s tem prikupiti vladajoči strukturi, morda iščete neko novo uravnoteženost. Vsekakor ste zamudili priložnost za odkrito in pošteno razpravo. Upam, da bo RTV ostala javna TV in bodo vrata ostala za vse.« (**Z. V.**)

Iz odgovora **varuhinje**:

»Razumljivo je, da v pogovorne oddaje nikoli ni mogoče povabiti vseh relevantnih in možnih sogovornikov - vselej je potrebno narediti selekcijo. Tako je tudi v političnih studijskih razpravah. Imeli smo že primere, ko je bilo povabljenih osem ali devet strankarskih prvakov, pri čemer nekateri praktično niso prišli niti do besede ali pa so govorili drug čez drugega. Občinstvo je vedno grajalo takšne oddaje.

Kot je pojasnila odgovorna urednica Informativnega programa **Manica J. Ambrožič**, so se tokrat odločili, da v studio povabijo le predsednike in predsedujoče tistih strank, ki imajo vladno izkušnjo, torej iz sedanje in prejšnje koalicije. Menim, da je uredništvom treba omogočiti, da opravijo selekcijo potencialnih gostov, po premisleku in v skladu z iztočnicami načrtovane razprave.

Menim pa tudi, da je izbor in merila smiselno predstaviti občinstvu, česar v uvodu v tokratno oddajo Tarča niso storili.«

Gledalec **A. M. P.** pa je pisal zaradi vodenja oddaje; po njegovem mnenju opozicijski poslanec in ministra nista bila obravnavana na enak način:

»Kaj smo gledali? Novinariko, ki je nenehoma prekinjala ministra in pohlevno poslušala poslanca. To je bilo tako očitno, da tudi vi ne morete stopiti njej v bran (mimogrede, ste zagovornica gledalčevih pravic in ne novinarskih!). Zato zahtevam, da izrečete jasen opomin nad takim vodenjem oddaje. Novinarika se je očitno postavljala na mesto sodnika in razsodnika. Pri tem pa je bilo njeno moderiranje oddaje, ki naj bi gledalcu omogočala kritično presojo, "pozabljeno", saj je očitno navijala za opozicijo, oz. se je šla "novinarsko vojno zoper to vlado".« (**A. M. P.**)

Varuhinja je z mnenje seznanila uredništvo. Na pravila vodenja pogovorov (intervjujev ali studijskih razprav), ki veljajo v javnem mediju, večkrat opozarja uredništva (v tem poročilu npr. v zadevi O čem in kako so ministra spraševali v Studiu City, str. 13). Pri vsakokratni presoji je treba upoštevati fokus in kontekst, kakor tudi zasnovo, izvedbo in druge značilnosti posameznih oddaj. Ne glede na posebnosti pa je tudi v tej zadevi je smiselno spomniti na **točko 5. 6. Poklicnih meril in načel novinarske etike** (Intervju), v kateri med drugim piše:

»Ko sogovornik izrazi polemična stališča, jih je treba med pogovorom razjasniti. Nosilci javnih funkcij ali tisti, ki si to prizadevajo postati, ali tisti, ki zagovarjajo ali kritizirajo neko politiko, morajo biti nagovorjeni spoštljivo in z ustreznim profesionalnim tonom. Novinarji RTV Slovenija morajo delovati profesionalno: iskati odgovore, razmejiti razne dileme. Neprijazno nastopanje in vidna čustvena navezanost na eno stran v pogovoru ni znamenje profesionalnosti.«

O virih za poročanje o dogajanju v Ameriki

Gledalec **B. V.** je varuhinji pisal glede prispevka o Trumpovem obisku Kenoshe v Dnevniku 1. septembra. Zanimalo ga je, katere vire je uporabljal dopisnik, ko je poročal o protestih zoper policijsko nasilje in navajal, da je mladoletni Kyle Rittenhouse, ki je ustrelil dva protestnika, pripadnik skrajnih skupin.

»Kyle je bil zaposlen v Kenoshi (20 minut vožnje od doma). Prosili so ga, če bi pomagal varovati pred nasilnimi levičarskimi skrajneži. Kyle je bil tam z namenom pomoči - tudi protestnikom. Vsi, ki jih je ustrelil, so bili ustreljeni v samoobrambi (to je zelo lepo vidno na videu). Ustreljeni so tudi imeli policijske kartoteke.

Prav tako ni nič narobe, če se ljudstvo organizira in varuje druge, če policija popolnoma odpove. Trump je večkrat izrazil pripravljenost na pomoč, večkrat je obsodil nasilje. Ampak župan mesta redno zavrača to pomoč.

Prav tako puške ni prepeljal čez mejo. Predlagam, da vaš dopisnik ne spremlja samo velikih medijev, ampak si več časa vzame za neodvisne poročevalce, ki svoje izjave podkrepijo z video posnetki in drugimi argumetni.«

Odgovoril je **Andrej Stopar**, dopisnik RTV Slovenija iz ZDA in avtor prispevka:

»Priznam, da sem pričakoval takšen odziv. V teh skrajno polariziranih razmerah je včasih težko izluščiti dejstva. Mnenj in pogledov pa je zelo veliko. Lahko vam zagotovim, da za spremljanje dogajanja v ZDA namenjam ves svoj čas, in da sem tako rekoč nenehno v službi. Ne spremljam le velikih medijev, sem pa skeptičen do majhnih, manj znanih medijev in neodvisnih novinarjev, ker je njihove uredniške politike in neodvisnost težje preverjati. Ampak nekaterim sledim. Vsak dan se sprašujem, če mi je v pičli čas, ki mi je odmerjen za radijske in televizijske prispevke, dejansko uspelo zajeti bistvo, sem kje zgrešil, kaj prezrl, ali napačno razumel ... Ne lažem. In svoje besede podkrepljujem z izjavami in posnetki.

Kyle Rittenhouse prihaja iz obmejnega Antiocha v Illinoisu, kjer so ga naslednji dan aretirali. Njegov odvetnik, Lin Wood – ki je zelo uspešno zagovarjal tudi Nicholasa Sandmanna iz Kentuckyja, na Twitterju pa uporablja »hashtag« QAnona (a ni zanimivo?) – trdi, da Kyle ni prinesel polavtomatske puške čez mejo, agencije so pisale, da jo je. Dokončno bo moralo to dokazati sodišče. Ampak odvetnik trdi tudi, da je 17-letnik polavtomatsko orožje nosil povsem zakonito – pa to prepoveduje tako zakon v Wisconsinu, kot v Illinoisu. V pogovoru z novinarjem Robertom McGinnisom, ki je bil priča Kylovemu streljanju, se je Kyle sam opredelil za pripadnika (res je, da nedefinirane) skupine. Kot pravite sami, »so ga prosili, da naj pomaga.«

O pravici, upravičenosti, smiselnosti in koristnosti samoorganizacije oboroženih skupin so tudi v ZDA mnenja deljena. Osebnostno mislim, da je to zelo narobe. Vsekakor pa sem prepričan, da orožje ne sodi v roke 17-letnika. Tako meni tukaj zelo veliko ljudi. Pošiljanje zveznih enot je v tem trenutku skrajno politizirano. Nacionalno gardo je v Wisconsinu najprej vpoklical demokratski guverner Evers. To je namreč stvar njegovih pooblastil. Predsednik Trump zdaj vse pripisuje sebi. Da župan Kenoshe zavrača pomoč od zunaj, pa popolnoma razumem. Vodi skupnost, v kateri so tako storilci kot žrtve, vmešavanje od zunaj pa po njegovem mnenju ruši odnose v skupnosti. Ampak za pravilnost svojih odločitev bo odgovarjal na volitvah. Morda se je zmotil in ga ljudje ne bodo podprli.

Sodišče bo odgovorilo na to, ali je 17-letnik ravnal v samoobrambi ali ne. Ubila človeka – ne vem, kaj imata s tem opraviti njuni policijski kartoteki – nista bila oborožena, sta pa skušala razorožiti najstnika, ki je z AR-15 (spet po pisanju priče –

novinarja) ravnal zelo nerodno. Priče potrjujejo, da sta se udeležila mirnih protestov proti sistemskemu rasizmu. Zaradi tega, ker je bil Jacob Blake sedemkrat ustreljen v hrbet. Neoborožen. Nobenih dokazov ni, da bi žrtvi ropali, požigali ali se vedli nasilno. Razen, da sta skušali razorožiti mladostnika, če to definirate kot nasilje. Previden sem z oznakami skrajne oz. radikalne levice v ZDA. Ne, ker bi imel težave z označevanjem radikalizma. Ali detekcijo levice. Ampak to je besedna zveza, ki jo v kampanji uporablja predsednik Trump in pogosto nima posebne povezave s stvarnostjo, sploh pa imamo v Evropi popolnoma drugačen kontekst razumevanja levice. Kot novinar imam veliko izkušenj s protesti. Zdaj tukaj, spremljal sem jih v Rusiji, Belorusiji in Ukrajini. Verjemite mi, da vem, kdaj gre za mirne proteste, in kako, kdaj in zakaj se sprevržejo v nemire in plenjenje. Tukaj vidimo oboje in popolnoma jasno je, kako vse skupaj uhaja izpod nadzora, in komu to koristi. In kdo kaj izrablja. Ko to počneta obe strani, v prispevkih tudi povem.«

Po polemiki – razjasnitev dejstev?

Gledalka **B. R.** se je pritožila zaradi objave odziva (kabineta) predsednika vlade Janeza Janše na izjavo Spomenke Hribar. Izjava je bila objavljena v Studiu City, 29. junija, odziv pa v Odmevih, 6. julija. Pritožnica je menila, da bi moralo uredništvo pred objavo demantija preveriti njegovo resničnost in občinstvo natančno seznaniti s tem, kaj je bilo dejansko rečeno.

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica. J Ambrožič** je pojasnila formalnoppravno in vsebinsko plat uredniške presoje. Napovedala je, da bodo dejstva raziskali in razjasnili ter opozorili na slabosti zakona o medijih glede popravkov.

Pritožba in uredničin odgovor sta v celoti objavljena kot **PRILOGA 1** na str. 45.

Varuhinja je v zadevi napisala **MNENJE**:

»Menim, da je urednica ustrezno pojasnila okoliščine in dileme, s katerimi se uredništva soočijo, če je predmet odziva (pritožbe ali zahtevka za popravek) izjava, ki je ne izreče novinar, ampak gost oddaje ali izbrani sogovornik.

Kot varuhinja ne morem presojati ali se izrekati o ravnanju uredništva po ZMedu, lahko pa poskusim odgovoriti na vprašanje, ali je uredništvo etične in poklicne dileme reševalo v skladu s programskimi, poklicnimi in etičnimi merili javnega medija.

Uredništva izhajajo iz predpostavke, da je za teže izrečenih besed odgovoren tisti, ki jih izreče. Od tu naprej je nadaljnje ravnanje odvisno od konkretne tematike, fokusa, konteksta in žanra novinarske obravnave.

V oddajah, ki potekajo v živo, so tipični primeri pričakovanega novinarskega posega, ko je treba neko provokativno izjavo oz. trditev sproti razjasniti in razčistiti; ko je treba govorca opozoriti, če uporablja neprimeren govor (žaljiv, napadalen,

diskriminatoren itd.), in mu – če opozorilo ne zaleže – odvzeti besedo; ko mora voditelj zaščititi osebno integriteto izrecno imenovanega ali besedno napadenega posameznika, ki ne sodeluje v razpravi in svojega dostojanstva ne more braniti sam, ...

Pri vnaprej posnetih pogovorih velja dolžnost preverjanja dejstev, vendar v razumnem obsegu. Še zlasti novinarji nimajo razloga, da bi dvomili o resničnosti izjav, če jih izrečejo javnosti znani, kredibilni in v obravnavani temi podkovani govorci. Če torej ne gre za neko subjektivno navrženo mnenje, ampak izjavo na podlagi védenja.

Če se o izrečenem v oddajah vname polemika (na družbenih omrežjih, v tisku, prek demantijev itd.), občinstvo upravičeno pričakuje, da bo seznanjeno tudi z argumenti »druge strani«, če je to potrebno za celovitost in razumevanje tematike.

Kako ravnati v primeru politične ali osebne polemike t. i. prvokategornih javnih osebnosti, ki jih družijo (in deli) dolgoletna skupna zgodovina? Kaj storiti, če pride odziv na izrečeno, ki se naslanja na citat iz preteklosti, ta pa je v času preverjanja nedoločljiv v času in prostoru? Kako občinstvu zagotoviti celovito informacijo, če je med posameznimi objavami menilo veliko časa? To je le nekaj dilem, na katere mora odgovoriti uredništvo, od primera do primera.

Menim, da je iz uredničinega pojasnila o konkretni zadevi mogoče razbrati dolžno skrbnost v tehtanju in odločanju. Menim pa tudi, da je dolžnost uredništva, potem ko izve za pomembno nadaljevanje informacije, poiskati način, da bo občinstvo seznanjeno s celoto, saj bo le tako zadoščeno Poklicnim merilom in načelom novinarske etike. Kot je napovedala urednica, bodo verigo dogodkov oz. objav sklenili s prispevkom, v kateri bo zadeva predstavljena celovito.«

O čem in kako je bil izprašan minister?

Dva gledalca sta varuhinji pisala zaradi vodenja pogovorov v oddaji Studio City, posebej ju je zmotil pogovor z obrambnim ministrom, 7. septembra:

»Zelo rada si pogledam pogovorne oddaje. Pri nekaterih pa me zelo moti, da govorijo vsi drug čez drugega in ne slišiš, kaj je kdo povedal. Pa dobro, to bi gostom še oprostila, voditelj naj bi po mojem na nek način to preprečil ali vsaj zmanjšal. Nedopustno pa se mi zdi, da voditelj s svojim poseganjem ne dovoli, da gost pove svojo misel do konca in mu kar naprej vpada v besedo. To se v oddaji Studio City redno dogaja, tokrat je bilo to, ko je gostil obrambnega ministra Tonina. Tudi jaz se ne strinjam z nabavo orožja, a naj vendarle pusti človeku, da pove svoje do konca. Tak način se mi zdi skregan z osnovnim bontonom. /.../ Menim, da javna RTV (njeni voditelji) ne bi smela imeti "svojega mnenja", ker je pač javna, torej od vseh nas, ki pa imamo različna mnenja. Če pa posamezni voditelj ima svoje mnenje, naj ga ne zavija v zgoraj opisane načine, pač pa naj se pove, a je to njegovo osebno mnenje. Javna RTV

bo takrat, ko bo poročala o vseh dogodkih, ko bo soočala različna mnenja in se ne postavljala na eno stran.« **(M. B.)**

»V pogovoru z obrambnim ministrom Matejem Toninom je voditelj do teme že pristopil s temnimi mislimi, ključoč na korupcijske afere. Da, res je, da se je zadnji veliki vojaški nakup (Patrie) končal s še zdaj nepojasnjenimi mahinacijami, a to vendar ne dovoljuje gospodu voditelju, da do gosta pristopa kot do potrjenega kriminalca. Prav tako je voditelj senco dvoma vrgel predvsem na dejstvo, da je trenutna vlada Janševa, kar naj bi bilo sinonim za afero. S kakšnim vzvodom si dovoli enačiti vlade, ki jih slučajno vodi Janez Janša. Mar ni vsaka vlada konstrukcija zase, obrambni resorji so se menjavali med strankami .. Voditelj tako (v imenu ne vem koga) pričakuje, da se Janševe vlade oddaljijo od takih nakupov. Prosim? Mar ni voditeljeva vloga predvsem objektivno izpraševanje gostov, ne pa kriminaliziranje le-teh s stališči nekih neznano velikih interesnih skupin, ki so blizu osebnim stališčem voditelja.

Voditelj skozi ves pogovor vztrajno sedi na pacifističnem bregu, ki je navadno v domeni leve politične opcije. V nekem celo navrže izjemno populistično frazo, da bomo "v času proračunskega primanjkljaja kupovali oklepnike" in da nam je trenutno večja nevarnost COVID-19. Ampak - ali to pomeni, da naj na varnost države in njeno mirovno zunanjo misijo opustimo? Ob takih streljih mimo bi lahko nek človek brez izpita brez težave rekel, da ker se moramo boriti proti COVID-19, res ni smiselno namenjati denarja pluzenju in soljenju cest.

Glede na naslov pogovora: "OBRAMBNI MINISTER O NAKUPIH OROŽJA" me zanima, čemu se je voditelj - zelo neumestno - dotaknil mnenja ministra Tonina o tem, ali je bil Janez Janša politični zapornik ali politik v zaporu. Kakšno vezo je imelo to s temo pogovora? Ob koncu je pogovor stekel do poljskega predloga po odstopu od Istanbulske konvencije. Voditelj je vprašanje pospremil z lastnim pomislekom, češ, kako si Poljska to upa predlagati. Z vsem spoštovanjem do voditeljevega mnenja, ki je povsem pravilno da ga ima, a menim, da je njegovo mnenje tu, v vlogi voditelja neprimerno in nekoristno.

Ob koncu bi želel dodati še večer problem oddaje - skakanje voditelja v besedo gostov. Želel bi si, da bi se voditelj tega odvadil. Prav tako poceni cinizma (napad Madžarske na Slovenijo, reševanje novorojenčkov ipd.). Pogovor je tako izgledal kot dvoboj med stališčem ministra Tonina in voditelja, in ne kot bi bilo za oddajo na nacionalni, neodvisni televiziji primerno - da voditelj zastavlja (tudi neprijetna) vprašanja gostu, a brez vpletenosti lastnih čustev in zamer. Razen če se novinarska etika in čast spreminjata kot vreme. Upam, da ne.« **(P. M.)**

Varuhinja je menila, da so opozorila gledalcev upravičena; z **MNENJEM** o vodenju pogovorov (ki se nanaša na tudi na druge oddaje v žanru intervju), je seznanila odgovorno urednico:

»Glede vodenja informativnih oddaj oz. pogovorov v informativnih oddajah sem že večkrat pisala. To je tudi redna vsebina razprav z uredniki. Vselej poudarim, da je pri presoji treba upoštevati format oz. zasnovo posamezne oddaje. Kratek pogovor v Dnevniku ali večernem Intervjuju se med seboj bistveno razlikujeta, ne le po dolžini, ampak tudi po vsebini in komunikacijskim razmerjem med sogovornikoma. Medtem ko v krajših aktualnih formah od voditeljev upravičeno pričakujemo, da v našem imenu gostu zastavijo kratka in jedrnata ter včasih le elementarna vprašanja, pa na drugi strani gostiteljev daljših pogovornih oddaj oz. oddaj z močnim avtorskim pristopom ni mogoče skrčiti le na tehnične zastavljavce suhoparnih vprašanj, saj so tudi sodelujoči v dialogu. Ko razpravljajo v skladu s poklicnim zanimanjem ter akumuliranim vedenjem in znanjem, občinstvu omogočajo globlji vpogled v tematiko.

Ne morem pa se strinjati s takšnim spraševanjem, ko voditelj kot edino možno ali merodajno izhodišče za pogovor uporabi svoje osebno stališče, pogled na svet in razumevanje družbene stvarnosti. Takšno vodenje ali pogovarjanje oz. način spraševanja izključuje in odvrča ves tisti del občinstva, ki ima na obravnavano tematiko drugačen pogled. V javnem mediju bi torej morali - ne glede na značilnost posameznih oddaj ali dejstvo, da so nekateri voditelji skozi čas postali zaščitni znak teh oddaj – veljati predvsem pravili kritične distance in nepristranske obravnave, brez vnaprej izdelanega stališča.

Menim tudi, da aktivističen pristop ni združljiv z vrednotami javnega medija. Prav tako ostro nasprotujem t. i. nabitim vprašanjem (loaded question), s katerimi spraševalec sogovorniku sugerira odgovor oz. mu ga vsiljuje kot iztočnico (ki ju prav tako opazimo v nekaterih televizijskih oddajah). Kako dosehati ravnovesje med kritičnim, avtorskim in nepristranskim v informativnih oddajah? Menim, da je osnova dobro in dovolj natančno zapisana v programskih standardih ter poklicnih merilih in načelih novinarske etike, o posebnostih pa je smiselno razpravljati sproti, od oddaje do oddaje, od primera do primera – kar je klasično uredniško delo in pot do oblikovanja uredniške politike (uokvirjene z javnim interesom). Oddaja, ki je povod za vaše pisanje, je po mojem mnenju dober primer za analizo.

Tudi glede moderiranja pogovorov s skakanjem v besedo je moje mnenje znano: voditelji imajo različne sloge spraševanja, v oddaji Studio City mu je avtorski pečat vtisnil voditelj s prepoznavnim slogom "brzostrelnega spraševanja", kot ga je označil eden od pritožnikov. Iz mozaične zasnove oddaje izhaja, da ni mogoče pričakovati daljših in poglobljenih razprav. Časovne omejitve poznajo tudi gosti, ki so povabljeni in pridejo v studio. Ne glede na to pa tako gostje kot občinstvo upravičeno pričakujejo, da bo vprašani imel možnost odgovoriti na vprašanje, ne pa da to namesto njega stori spraševalec. Menim, da je oddaja, ki ste jo izpostavili, lahko resen opomnik uredništvu in voditelju k upočasnitvi dialoga.«

O kulturi v informativnih oddajah

Varuhinja je prejela pismo generalne direktorice Cankarjevega doma **Uršule Cetinski**, z razmislekom o umestitvi kulturnih vsebin v informativne oddaje. Povod sta bili oddaji Odmevi in Kultura 22. septembra.

»V Cankarjevem domu smo včeraj zvečer odprli razstavo Henrija Cartier-Bressona, ki obsega 100 portretov največjega fotografa 20. stoletja. V CD je pripotovala iz Francije. To je izjemno pomemben kulturni dogodek za vso Slovenijo, v koronskih časih pa še prav posebej, saj so mednarodne kulturne vezi močno načete.

Tiskovno konferenco je obiskal novinar Boštjan Jurečič, ki je kot vedno pripravil zelo lep prispevek za oddajo Kultura po Odmevih.

Ko pa sem gledala včerajšnje Odmeve, v katerih je bil dolg prispevek o kulturnem festivalu v Rimu (pripravil ga je odlični dopisnik Janko Petrovec), sem se seveda vprašala, zakaj vsaj kakšna minuta Odmevov ni bila posvečena tudi otvoritvi razstave Cartier-Bressona v Cankarjevem domu. Glede na to, da je dogodek izjemno pomemben in je prebivalcem Slovenije dostopnejši od denimo rimskega kulturnega dogajanja. Lepo in koristno je, če izvemo, kaj se dogaja v čudovitem Rimu, dobro pa je tudi, če dobimo informacijo o tem, kaj imamo doma.

Gre za to, da so izstopajoči športni dogodki na ogled tako v okviru informativnih oddaj (denimo Dnevnik ali Odmevi) in potem še posebej v okviru specializiranih športnih oddaj, kar pa je pri kulturi, ki je trenutno po vsem svetu ena izmed najbolj ogroženih panog, zelo redko.

Menim, da getoizacija kulture na TV Slovenija oz. njeno spremljanje predvsem ali zgolj v okvirih za njo specializiranih oddaj, ki so se v zadnjih desetletjih že tako in tako skrčile, za TV Slovenija in njene uporabnike oz. gledalce ni dobra. Še posebej, ker se odvijajo v manj gledanih terminih.

Tudi kultura je splošna potreba gledalcev TV Slovenija in ne zgolj peščice kulturnih zanesenjakov, ki redno spremljajo za kulturo specializirane oddaje, v programsko shemo pogosto umeščene v poznih urah. Ni dobro in ni primerno, če se kultura v informativni program umesti predvsem takrat, kadar gre za kakšen škandal. Nenazadnje RTV Slovenija sebe pojmuje kot največji slovenski kulturni javni zavod.

Zato priporočamo, če imate okoli tega kakršenkoli vpliv, da s kolegi uredniki spregovorite tudi o tem. Moje priporočilo je dobronamerno in upam, da ga boste tako tudi razumeli.«

Odgovor varuhinje:

»Gledalci (poslušalci in bralci) RTV-vsebin velikokrat sprašujejo, po kakšnih merilih uredništva posamezne vsebine razvrstijo v različne programe, oddaje in rubrike

(radijske, televizijske, spletne). Ko gre za razporejanje aktualnih vsebin gre tudi za večno uredniško dilemo: kaj sodi v dnevni prerez novic, kaj pa je primernejše za obravnavo v specializiranih oddajah/rubrikah, namenjenih ožjim ali specifičnim publikam.

Tudi sama opazim, da pri poročanju o vrhunskih športnih dosežkih takšnih dilem običajno ni: te novice najdejo prostor v vseh oddajah, od splošnih dnevnoinformativnih, do športnih, izobraževalnih in razvedrilnih, poiščejo se različni zorni koti in možnosti vključevanja teh informacij v programe od jutra do večera.

Pri drugih tematikah ta logika odpove in je potrebnega več dogovarjanja med uredništvu in iskanje t. i. sinergije med različnimi enotami javnega medija. Kaj uvrstiti kam in s kakšnim poudarkom?

Primer, ki ste ga navedli, odlično ilustrira takšno dilemo.

Na podobno dilemo so me gledalci opozorili julija, ko je pisatelj Drago Jančar prejel nagrado za evropsko književnost: novica o tem je bila objavljena v oddaji Dnevnik, ne pa tudi v rubriki Kultura po Odmevih. Nekateri so menili, da večerna kulturna rubrika te novice ne bi smela obiti, ne glede na to, da so bili z njo seznanjeni gledalci osrednje televizijske oddaje TV Slovenija.

Težko bi rekla, da je šlo za napako v presoji, vsekakor pa tako julijski odzivi v prej omenjeni zadevi, kakor vaše pismo, ko ste pod vprašaj postavili razporeditev tuje in domače kulturno-umetniške vsebine v Odmeve oz. Kulturo, po mojem mnenju kar kličejo po vnovičnem notranjem dialogu in temeljitejšem usklajevanju med uredništvu.

Menim pa tudi, da je oddaje s specializiranimi vsebinami dobro pogledati z dveh plati: po eni strani lahko dejansko vodijo v getoizacijo in hermetičnost v obravnavi posameznih vsebin, po drugi strani pa so zagotovilo, da novice z nekega področja, npr. iz sveta kulturno-umetniškega ustvarjanja, niso spregledane, da jih ne izpodrinejo (politične in druge) aktualnosti, da imajo stalnost in da zainteresirana publika tudi ve, kje in kdaj bo vsebino našla.

Kot varuhinja ne morem posegati v uredniško politiko. Lahko pa v dialogu programske ustvarjalce/odločevalce spodbujam, da poskusijo odločitve pogledati še tako, kot so videti v ogledalu javnosti.«

Odgovorna urednika Informativnega programa in Kulturno umetniškega programa, Manica J. Ambrožič in Andraž Pöschl sta sporočila, da sta se o tem že večkrat pogovarjala, in napovedala, da bosta uredništvu poskusili okrepiti sodelovanje.

Športniki invalidi v Odmevih

Varuhinja je v vednost prejela pohvali uredništvu Informativnega programa, ker so v Odmeve ob dnevu slovenskega športa, 23. septembra, povabili Damijana Lazarja, predsednika Zveze za šport invalidov Slovenije – Slovenskega paralimpijskega komiteja, ter Robija Bojanca, člana košarkarske reprezentance, ki sta predstavila šport invalidov.

»Zavedam se, da bi ta čas lahko namenili drugim javno bolj uveljavljenim športnikom. Zato se vam v imenu »Programskega odbora za problematiko programskih vsebin za invalide« iskreno zahvaljujem za to odločitev, ki brez dvoma veliko prispeva k enakopravnejši obravnavi ter integraciji ljudi z invalidnostmi v družbo. Ob tem vas moram pohvaliti tudi za ustrezno urejeno scenografijo, ki je uporabnika invalidskega vozička postavila v enakovreden položaj z ostalima govornikoma. Še enkrat hvala v imenu vseh, ki vas potrebujemo.« (**Tomislav Špilak**, Predsednik Programskega odbora za problematiko programskih vsebin za invalide)

»... V domeni razveseljujočega je gotovo sinteza tako prispevka, kot tudi oddaje, ki je potekala neposredno skupaj s scenografijo, ki je očem všečna, hkrati pa posreduje vtis enakovredne in enakopravne obravnave s poskusom integriranega sodelovanja oz. nastopanja težje gibalno oviranih invalidov v medijih, še več, v informativni oddaji, ki poteka "v živo". Namreč prostorska umeščenost uporabnika invalidskega vozička je vzorna in inkluzivna ter enakovredna s preostalima osrednjima navzočima v studiu.

Upoštevalo običajen človekov odziv ob soočenju z "ne(po)znanim", ki mu za nameček nemara botruje še strah in nezanesljivost, slednje zagotovo ni veljalo za voditeljico gospo dr. Rosvito Pesek, kateri izrekam čestitke in zahvalo za suveren in profesionalen način izvedbe intervjuja, ki je bil nekoliko drugačen od vsakdanjih v tozadevni oddaji.

Iskreno zahvalo posredujem vsem, ki so na kakršenkoli način prispevali in omogočili bodisi idejno bodisi tehnično realizacijo oddaje, ki naj bo izkustveni vzorec vsem bodočim tovrstnim izzivom.« (**Blaž Urbanč**, član Programskega odbora za problematiko programskih vsebin)

Primorci o državnem prazniku

Gledalec **T. Č.** je pisal zaradi prispevka ob državnem prazniku vrnitve Primorske matični domovini v Dnevniku 15. septembra, v katerem je nastopal tudi Mirt Komel, zaradi česar je pritožnik poročilu očital aktivistični naboj.

»Prispevek je bil najavljen kot kaj o tem prazniku mislijo Primorci. Pod pojmom Primorci bi pričakoval osebe z nevtralnimi odnosom, ne pa izrazitih levičarskih aktivistov, ki izkoristijo svojim pet minut za izrazito negativno kritiko vlade, ki je pa popolna laž (da je slovenska vlada fašistična). Ravno zaradi takih prispevkov je utemeljena trditev, da je RTV medij izrazito levo pristranski in ga je potrebno

uravnovesiti. Prosim, da se do ravnanja novinarke opredelite in jo pograjate za svoje propagandistični vložek, gledalcem pa pritiče njeno javno opravičilo.«

Varuhinja je odgovorila:

»Menim, da ste prezrli pomembno dejstvo, in sicer, da so v prispevku, o katerem ste mi pisali, vtise ob državnem prazniku vrnitve Primorske k matični domovini izrekli štirje govorci, znani in prepoznavni Primorci, in sicer: filozof in pisatelj Mirt Komel, koordinatorka kandidature obeh goric za EP Vesna Humar, zamejski pesnik in prevajalec Jurij Paljk in jezikoslovec Franc Marušič.

Avtorica meni, da je vsak govorec s svojega zornega kota razmišljal o pomenu praznika in da nobena od izjav, vključno z izjavo M. Komela, ne vzbuja nestrpnosti.

Dodajam osebno opazko, da je bila ta izjava slabše razumljiva, strinjam pa se z odgovorno urednico Informativnega programa, ki je zapisala, da jo razume kot obsodbo fašizma.«

Posmehljivo o parlamentarni seji?

Dva gledalca sta vprašala, ali je novinarjem, ki komentirajo parlamentarne prenose na TV SLO3 dovoljeno izrehati osebni komentar. Zmotilo ju je, ker je razpravo o interpelaciji o delu in odgovornosti ministra za notranje zadeve Aleša Hojsa 18. septembra novinar pospremil s komentarjem vsebine interpelacije, ki je bila po njunem mnenju posmehljiva, in opazkami, da gre za opozicijsko predstavo za javnost. Iz pisnega odziva:

»Redno spremljam vas tretji program. Nagovor vasega komentatorja pred sejo me je pustil brez besed. Kako si lahko nekdo dovoli, da na tak način komentira, kaksna bo seja. To je dobesedno zalitev za gledalce. Nisem kritik TV Slovenija, rada vas gledam, tu pa ste pognili na celi crti. Ste se neodvisni? Razmislite, kako boste delovali v bodoče, to je javna TV in ne privatno trobilo.« (A. T.)

Na komentar je **varuhinja** opozorila odgovorno urednico Informativnega programa TV Slovenija in pritožnici odgovorila:

»Pogledala sem si posnetek in lahko zapišem le, da v televizijskem mediju ni pomembno samo to, kaj se pove, ampak tudi, kako se pove. Menim, da zafrkljivi ton in napovedovanje seje zakonodajnega telesa kot predstave za javnost nista združljiva s pričakovano nepristranskostjo javnega medija.«

Koliko ulic so preimenovali v Beogradu?

Gledalec **A. B.** je pisal zaradi prispevka o preimenovanju ulic v Beogradu, ki je bil predvajan v Dnevniku 22. septembra:

»Novinar je povedal, da je v zadnjih 20 letih spremenilo ime že več kot 9000 ulic, nekatere tudi večkrat. O tem podatku smo se danes pogovarjali tudi s kolegi in ne

moremo verjeti, da bi bilo to res. Prosim za preverbo in pojasnilo, če to drži. Malo smo raziskovali še za slovenska mesta in ugotovili, da je bilo v zadnjih letih izjemno malo sprememb imen ulic.«

Odgovor **Boštjana Anžina**, dopisnika RTV Slovenija iz Beograda:

»Po uradnih podatkih mesta Beograd so od leta 2000 do začetka julija letos zamenjali imena 9090 ulic in trgov (kot že rečeno, včasih tudi večkrat).

Pristojna je Komisija za spomenike in nazive trgov in ulic Skupščine mesta Beograd, menjava lahko predlaga posameznik, organizacija ali občina, odločitev sprejme komisija. Ta je npr. konec lanskega leta evidentirala tudi kar 5174 ulic, ki niso imele nazivov ali hišnih števil.

Na spodnji spletni strani je popis ulic, spremenjenih po letu 2000. Skupaj jih je sicer 13900, zato, ker so med njimi tudi tiste ulice, ki so nazive dobile sploh prvič in jih prej ni bilo. Sem se štejejo tudi ulice, ki so bile prej npr. samo oštevilčene (nekatera nasilja so imela vse ulice poimenovane enako, a so bile na koncu številke, kasneje pa so jih preimenovali po osebnostih, krajih itd.):<http://www.beograd.rs/lat/upoznajte-beograd/1233-nazivi-ulica---stari-i-novi/>

Ker pa so tudi ti podatki včasih težavni (ker ni vpisano ime stare ulice, ali vseh imen te iste ulice do zdaj), je tole spodaj še en pripomoček, ki pretvarja imena iz starih v nove in obratno. Pogosto se zgodi, da so na spletu še stara imena, včasih takšna sporočajo tudi sogovorniki. (<https://www.011info.com/stari-novi-nazivi-ulica-beograda.>)«

Še o žvižgačih in razkrivanju nepravilnosti

Ob robu drugih odzivov gledalci večkrat vprašajo o odnosu javnega medija do neimenovanih virov ali žvižgačev, ko gre za razkrivanje domnevnih nepravilnosti. Izhodišča teh vprašanj, kritik in mnenj sta aprilski Tarči o nakupu zaščitne opreme (gl. aprilsko poročilo, Raziskovalno novinarstvo in polemična razprava, str. 18). Primer:

»Gospodu Galetu ste omogočili, da je javno in poimensko ter brez konkretnih dokazov obtožil posameznike kraj in poneverb, kar je kaznivo dejanje, ne pa primer dobre prakse. Sedaj vas vprašam, kaj bi vi naredili, če bi vas nekdo javno obtožil, takšnega kaznivega dejanja, verjetno bi ga tožili. Če je imel res dokaze o kaznivih dejanjih bi moral obvestiti organe pregona ne pa vas.« (F. Ž., odlomek)

Primer odgovora **varuhinje** glede razkrivanja domnevnih nepravilnosti:

»Novinarji so dolžni raziskati podatke o domnevnih nepravilnostih v družbi, na katere so opozorjeni, če gre za javni interes. Navedbe so dolžni preverjati – v okviru možnosti. Vloga medijev v demokratičnih družbah ni zatiskanje oči pred anomalijami, dokler jih ne opazijo preiskovalci, policisti in tožilci ter dokler niso sodno dokazane, ampak je njihova naloga nenehno opozarjanje na netransparentno ravnanje z javnim

pooblastili in javnim denarjem. Številna kriminalna ravnanja in deviacije so epilog dobila prav po zaslugi medijev. Pri tem mediji uporabljajo različne vire, tudi navedbe neimenovanih virov ali žvižgačev. Viri se večinoma ne razkrijejo in le redko stopijo pred javnost, saj se zavedajo, da bodo kot žvižgači postali »javna last«, da bo v javnosti o njih krožilo veliko polresnic, laži, podtikanj itd, ki so običajno sprožene prav zato, da se vzame pogum morebitnim novim žvižgačem. Razumljivo je, da si o njihovi verodostojnosti ustvarjamo vsak svoje mnenje, velikokrat na podlagi lastnih predstav o zadevi, in manj na podlagi dejstev.«

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Pričevalci in osvoboditev Trsta

Varuhinji je vnovič pisal gledalec **B. Č.**, in sicer glede interpretacije zgodovinskih dogodkov ob koncu druge svetovne vojne v Trstu (gl. poročilo za avgust, str. 12, Interpretacija zgodovine v oddaji Intervju):

»Odaja pricevalci je super odaja ampak včeraj 15.9. G Mozina spet z G .Emil Zonta o okupaciji se popravi zasedbe partizanov Trsta. Naprosam vas, da s tem preneha, ker je zaljiv do ljudi, ki so čakali na svobodo. Kar se je dogajalo smo strpni in je del povojne zgodovine na katero nismo ponosni.«

Odgovorni urednik Kulturno-umetniškega programa TV Slovenija **Andraž Poeschl**:

»Hvala za vaše sporočilo, ki ga bomo posredovali tudi uredniku oddaje Pričevalci. V Kulturnih in umetniških programih si prizadevamo, da čim bolj uravnoteženo, predvsem pa tem bolj objektivno podajamo poglavja širokega vsebinskega spektra. V posameznih oddajah, ki so tako avtorsko zasnovane kot tudi izpeljane v drznejšem duhu pogovora z (s strani urednika oddaje) izbranim sogovornikom, se zgodi, da želja po dialoško-avtorski strukturi pripovedi prerašča linearno postavljanje vprašanj in posega po provokativnejših zornih kotih individualnih pogledov. Vsekakor pa je osnovna uredniška orientacija Kulturnih in umetniških programov zasnovana ob temeljnem spoštovanju novinarske etike (kjer naj osebne interpretacije družbeno-zgodovinskih poglavij ne bi bile izražene) in hkrati ne želi potvarjati zgodovinskih trenutkov.«

Gledalec z odgovorom ni bil zadovoljen in je napovedal, da bo še naprej pisal in opozarjal na neresnična dejstva, s katerimi se po njegovem mnenju »dela razdor, kar pa menim da bi morali delati obratno se pravi objektivno delati stvari, ki bodo naš narod zedinile in ne razdvajale«.

III. RAZVEDRILNI PROGRAM

Zgodovinska netočnost v oddaji Čez planke

Gledalka **I. M.** je po telefonu pohvalila zadnjo oddajo iz serije Čez planke o Varšavi (Prestolnica za vse letne čase, 14. september). Opazila pa je netočnost, ki oddaji – čeprav je razvedrilno-potopisne narave – po njenem mnenju jemlje verodostojnost:

»Avtorica je v oddaji navedla netočno dejstvo, da je Poljsko z zemljevida med drugo svetovno vojno zbrisala Hitlerjeva Nemčija. Stavek v oddaji »Konec 18. stoletja je Poljska zbrisana z zemljevida, nekaj kasneje to dejanje ponovi Hitlerjeva Nemčija« bi se moral pravilno glasiti: »... , nekaj kasneje to dejanje ponovita Hitlerjeva Nemčija in Stalinova Sovjetska zveza«. Hitlerjeva Nemčija in Stalinova Sovjetska zveza sta namreč leta 1939 družno izvedli invazijo in si razdelili Poljsko.«

Odgovorni urednik Razvedrilnega programa TV Slovenija **Vanja Vardjan** je o napaki obvestil avtorico oddaje, direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** pa je zagotovila, da bodo oddajo popravili.

IV. ŠPORTNI PROGRAM

Konjeniški šport na TV Slovenija

Gledalka **L. K.** je vprašala, zakaj TV Slovenija ni poročala o državnem prvenstvu v preskakovanju ovir, ki je septembra potekalo v Lipici:

»Med 17. in 20 septembrom se je v Lipici odvijalo Državno prvenstvo v preskakovanju ovir v organizaciji Konjeniške zveze Slovenije. Izpeljanih je bilo 40 tekem z več kot 700 štarti, sodelovalo je 182 jahačev in 200 vrhunskih športnih konj. Dobili smo državne prvake Slovenije v preskakovanju ovir v vseh kategorijah: otroci, mlajši mladinci, mladinci, mlajši člani, člani in amaterji. Zanimiv, športno navdihujoč dogodek se je odvijal na posestvu 440 let stare Kobilarne Lipica, ki jo je ob jubileju obiskal predsednik države Borut Pahor (ob tem postal tudi častni boter lipicanske žrebičke) in v svojem nagovoru poudaril pomen lipicancev, kot ključnega simbola slovenske države.

Na varuha gledalčevih pravic in odgovornega urednika UPE športnega programa se obračam z vprašanjem, zakaj javna radio in televizija nista namenila državnemu prvenstvu nobene objave ali novice?

Med konjeniški disciplinami je zagotovo preskakovanje ovir najbolj atraktivna in zanimiva za gledalce, napeta in nepredvidljiva, saj skupaj tekmujeta človek in konj.

Konjenišstvo je edinstvena športna disciplina, pri kateri gre za športno sodelovanje jahača in konja ter kot takšna tudi edinstvena olimpijska disciplina. Po krivici

zastopljena olimpijska disciplina v Sloveniji ni nepomembna športna panoga, predvsem ob dejstvu, da se tudi slovenski jahači spogledujejo z nastopi na OI.

Verjamem, da se športni dogodki med seboj pokrivaju in da je težko v dnevne športne in informativne oddaje uvrstiti vse. A tukaj gre za Državno prvenstvo, najvišje tekmovanje na državnem nivoju in RTV SLO kot javna medijska hiša bi s poročanjem o tem zagotovila svojim gledalcem in poslušalcem pravico vedeti, biti obveščen in s tem izpolnjevala temeljno poslanstvo kakovostnega javnega servisa.

Ker je bil vikend športno navdahnjen s kolesarjenjem in ni bilo pravega termina za Državno prvenstvo v preskakovanju ovir, je zagotovo možnost podajanja informacije o novih državnih prvakah in njihovih vrhunskih konjih v naslednjih dneh. Na voljo je veliko atraktivnih posnetkov tekem, veliko je sogovornikov in prav bi bilo, da bi o tej športni panogi začeli govoriti tudi v medijih. Verjamem, da se zavedate pomena te športne discipline tudi na širšo družbo v gospodarskem in turističnem smislu, da o sporočilo o zeleni in z naravo povezani Sloveniji niti ne govorimo.

Takšna objava bi bila zelo koristna tudi za popularizacijo konjeništvu v Sloveniji in s tem bi tudi informirali o akcijah KZS, ki otrokom po vsej Sloveniji ponujajo brezplačno izkušnjo doživeti konja in ježo.«

Urednik dnevnoinformativnih oddaj Športnega programa TV Slovenija **Boštjan Ogris**:

»Konjeniška zveza nas je dogodku zaradi lastnih organizacijskih težav obvestila, ko je državno prvenstvo že potekalo. V kratkem času nismo mogli ne tehnično ne kadrovske zagotoviti ekipe, ki bi poročala s tega tekmovanja. Sem se pa že ob koncu preteklega tedna s konjeniško zvezo dogovoril za termin, v katerem si želimo predstaviti preskakovanje ovir gledalcem. Prepričan sem, da bo tovrsten pristop učinkovit tako za gledalce kot za konjeniški šport. Poročanje o rezultatih v športih, ki jih širša športna javnost ne pozna, namreč po izkušnjah ne prinaša zelenih učinkov. Najprej moramo šport predstaviti javnosti, da bi jo potem tudi podrobneje lahko informirali o rezultatih.«

V. PROGRAM PLUS, TV MARIBOR, TV KOPER

Dobro jutro: o oglašanju iz Kopra in Maribora

Več gledalcev je pisalo ali klicalo v zvezi z oddajo Dobro jutro, ki jo pripravljajo v treh uredništvih: za ljubljanski studio je odgovoren Program plus TV Slovenija, za mariborski in koprski pa uredništvi TV Maribor in TV Koper.

»Upam, da ste gledali poletno jutro, ki ga je pripravila ekipa TV Maribor. Bili so odlični. Poleg znanja in rutine toliko napora. Zakaj taka oddaja ob 7. uri zjutraj in to v živo? Ekipi in vsem želim, da bi imeli delo in ob tem zadovoljstvo in veselje. Čestitam vsem.« (E. D.)

»Že celo življenje spremljam tujo produkcijo in sem končno(prvič) doživela, da sem pri nas gledala razvedrilno oddajo v živo, ki je res vredna pohvale. Zato bi ob tej priložnosti rada pohvalilo oddajo Dobro jutro, 1. septembra, ki jo je pripravila ekipa iz Kopra. Oddaja je bila dinamična z veliko informacijami in predvsem to, da je aktivno vključevala lokalno prebivalstvo, navadno, tako kot smo mi, gledalci. Zato si želimo videti še več takih oddaj.« (M. P.)

Gledalka **D. R.** pa je vprašala glede usode jutranjega programa, ki ga pripravljajo v studijih TV Koper in Maribor:

»Kako to, da v oddajah Dobro jutro ni več del oddaje 1x ali 2x na teden pripravljen v mariborskem studiu, pa tudi v koprskem ne.«

Odgovor odgovornega urednika Programa plus **Roka Smoleja**:

»Regionalne vsebine iz severovzhodne regije ostajajo sestavni del oddaje Dobro jutro na TV SLO, nihče jih ne ukinja, celo nasprotno: trudimo se osvežiti format oddaje in ga uskladiti s sodobnimi televizijskimi trendi podobnih oddaj v tujini. Želimo si več regionalnih vklopov s terena v oddajo Dobro jutro, ne samo enkrat na teden, ampak vsak dan, naš načrt je obiskati čisto vsa mesta in vasi, v katerih se odvijajo dogodki, obletnice, praznovanja, dosežki prebivalcev in prebivalk naše prelepe domovine. Upamo, da bomo pri teh naporih uspešni in da bomo s posodobljenim formatom pritegnili nove gledalce in z novostmi razveselili tudi zveste gledalce jutranje oddaje, ki jih je veliko.«

Varuhinja:

»Dodajam, da se je oddaja Dobro jutro skozi dolga leta ves čas spreminjala, vselej z namenom, da se po eni strani nagovori čim večji krog občinstva, po drugi pa olajša in izboljša izvedba. Glede vprašanja, kolikšen del naj se pripravi v studijih in koliko vsebin naj se pripravi na terenu ter kako naj se izvedba razdeli med studije v Ljubljani, Kopru in Mariboru, poteka živahna notranja razprava. O tem so se mnenja kresala tudi na seji programske komisije RTV Slovenija za regionalne vsebine. Verjamem, da bodo pristojni našli rešitev, ki bo oddajo še približala občinstvu v vseh delih Slovenije, od Maribora do Črnomlja, od Ljubljane do Bleda itd.«

Gledalka se je za pojasnila zahvalila:

»Zahvaljujem se vam za hiter in prijazen odgovor. Prosim zahvalite se v mojem imenu tudi gospodu uredniku oddaje Dobro jutro, za pomirjujoč odgovor in naj povem, da se nekaj malega od napisanega že vidi. Vsem želim veliko uspeha pri delu in uspešno previharjenje viharjev, ki se vam dogajajo v teh dneh in mesecih. Upam in želim najboljši izid za vas in vse nas.«

VI. SPLOŠNO

Koronavirus: informiranje o javnem zdravju II.

Gledalci so vnovič opazili TV-kampanjo, ki vabi k spoštovanju navodil za preprečevanje širjenja okužb.

Spoti za ozaveščanje javnosti (maske)

Gledalec **L. T.** je pisal zaradi oglasa o uporabi mask:

»Spot za pravilno uporabo zaščitne maske se konča takole:"in jo takoj odvržite v koš". to ima implikacijo: delajmo smeti ! ne briga nas, da se bo nekdo s tem še moral ukvarjati (in se lahko tudi okuži), niti da delamo smeti. Če bi vsak Slovenec vsak dan vrgel v morje po eno masko, bi vsaki dan našo obalo (43 km) prekrili v širini 0,84 m ali v 100 dneh v širini 84 m. Če uporabimo masko za večkratno uporabo (tudi masko tipa II R), bi se spot končal:"in jo operemo na 70 °C". in to 70 krat. Pa še manj denarja porabimo. Tudi v tem primeru nastanejo odpadki, a 70 krat manj.«

Vodja TV-promocije **Doris Vozny Potočki** je odgovorila:

»Video programska sporočila smo posneli za podporo in ozaveščanje javnosti o varovanju zdravja v času Covid - 19 pandemije. Posneli smo jih na podlagi uradnih priporočil NIJZ-ja, ne v sliki, ne v besedilu v vsebino, ki so jo pripravili, nismo posegali. Opozarjanje javnosti na okoljevarstvene standarde je širša tema, k ohranjanju okolja, prostora in prizadevanju za skupno dobro vedno znova opozarjamo in pozivamo tako v informativnih kot v ostalih oddajah TV SLO. Kot rečeno, naša sporočila so samo podpora in vizualizacija uradnih priporočil Inštituta za javno zdravje.«

Uporaba fotografij brez dovoljenja

Varuhinji je pisal podvodni fotograf Andrej Voje, ki je pred časom Televiziji Koper dovolil uporabo nekaterih svojih fotografij, 8. septembra pa jih je opazil v Dnevniku, v prispevku o ogroženosti leščurja v slovenskem morju, ne da bi bil naveden vir.

»V tem prispevku ste objavili tudi podvodne posnetke v skupni dolžini 12 sekund, katerih avtor sem. Nič ne bi imel proti tej objavi, če bi bilo ob koncu prispevka tudi navedeno, da je avtor podvodnih posnetkov Andrej Voje. Namesto tega ste kot vir navedli "Dokumentacija TVS" pri čemer niti ni povsem jasno, na katere posnetke se to nanaša. V prispevku, ki je sledil, ste javnost seznanili o pojavu brazdastega kita v Velebitskem kanalu. V tem prispevku je bil ustrezno naveden vir, t.j. Inštitut Plavi svijet.

Iz obeh zgoraj navedenih primerov je jasno razvidno, da zelo natančno poznate pravila za objavljanje v vaših programih s področja objav prispevkov, katerih avtor ni RTV Slovenija, temveč zunanji sodelavec. Le upoštevate jih ne dosledno.«

Mojca Petrič Bužan, odgovorna urednica Televizije Koper, kjer je nastal prispevek, se je v svojem in novinarjevem imenu opravičila. Pojasnila je okoliščine, ki so privedle do neustrezne objave slikovnega gradiva. Prispevek je bil umaknjen iz spletnega arhiva.

Gosti v oddajah: vedno eni in isti

Gledalec **T. K.** je poslal sporočilo, v katerem je izrazil spodbudo k širjenju nabora govorcev o različnih temah v programih TV Slovenija:

»Že dlje časa me zabava in jezi, da so novinarji in novinarski prispevki včasih tako predvidljivi. Včasih vnaprej znam napovedati, kdo se bo pojavil v določenem prispevku z izjavo ali komentarjem. Naj navedem nekaj konkretnih primerov (zadeve bom ponekod namerno malce karikiral): - tematika pediatrija, otroške bolezni ...: skoraj vedno se zadnje čase pojavi g. Denis Baš - tematika šolstvo: v preteklosti se je na to temo zelo pogosto pojavljal g. Dušan Merc - tematika katoliška cerkev, duhovniki: skoraj vedno se pojavi g. Martin Golob - tematika imunost, virusi: zelo pogosto se pojavi g. Alojz Ihan - tematika šolanje na daljavo (med korono): zelo pogosto se je pojavila v novinarskih prispevkih ga. Nina Jelen - tematika podjetništvo, inovacije: svoje dni so bili mediji polni g. Iva Boscarola (Pipistrel) - tematika osvobajanja od zasvojenosti: včasih se je zelo pogosto pojavljal g. Peter Topić - tematika (narodno)zabavne glasbe: g. Blaž Švab ali g. Jože Potrebuješ - tematika pop glasbe: g. Robert Pešut (Magnifico) Še bi lahko naštevali podobne primere za gledališče, glasbo, literaturo, film, kulturo na splošno, šport, politiko, znanost, gospodarstvo ... Imam vtis, da si novinarji ustvarijo nek portfelj sogovornikov, ki so medijsko zanimivi in morda tudi večji nastopanja, in potem zaradi lažjega dela kličejo vedno iste ljudi za dajanje izjav ...

Od javne RTV hiše bi pričakoval nekoliko več pestrosti pri izbiri komentatorjev in več truda pri odkrivanju zanimivih sogovornikov, ne pa da se eni tolikokrat pojavljajo, da to povzroči nasičenost z določenimi obrazi. Če to "fast food" in "winner takes it all" logiko še nekako razumem pri komercialnih medijih, pa od javne RTV hiše pričakujem manj igre na prvo žogo.«

Varuhinja je pritožniku odgovorila s splošnimi pojasnili glede omejitev pri izbiri nastopajočih:

»Na načelni ravni pa lahko ponudim nekaj splošnih pojasnil glede omejitev pri izbiri nastopajočih. Ko gre za predstavnike inštitucij, je najpogosteje tako, da se morajo s tem, kdo govori v njihovem imenu, strinjati nadrejeni – takšen kompetenčni red ne velja le za predstavnike ministrstev, javnih služb, upravnih organov pravosodja, združenj in podjetij, ampak tudi za politiko in civilno družbo. Med drugim tudi za večino šolskih in zdravstvenih inštitucij. O tem se je treba dogovarjati z ravnatelji, direktorji, vodji, službami za komuniciranje itd.. »Pogajanja« o sogovornikih in s sogovorniki lahko trajajo v nedogled, in bistveno predolgo, če gre za pripravo dnevnih novic, ki jih je treba izpeljati – od zamisli do predvajanja – v nekaj urah.

Nabor ljudi pa se dodatno skrči, če se upoštevajo tudi ključna medijska pravila. Poleg tega, da je nekdo pristojen, strokoven in kompetenten za neko tematiko, mora izpolnjevati še številna druga merila. Na primer, da govori v zborni slovenščini, da je brez treme, sposoben govoriti v živo in artikulirati misel v nekaj sekundah; da je sploh pripravljen javno nastopati, se izpostaviti in govoriti v imenu inštitucije ali stroke oz. izrekati svoja mnenja (čeprav vnaprej ve, da ga bodo potem morda tudi zasmehovali ali raztrgali na omrežjih); da ima čas in voljo za medijski nastop, da zvečer pride v studio Odmevov ali na nek dogovorjen kraj nastopanja, namesto da bi sedel pred televizorjem in kritiziral izbor govorcev, da ne postavlja neuresničljivih pogojev, na primer, s kom je pripravljen biti v studiu in s kom ne, v kateri oddaji in ob kateri uri itd.

Iz novinarskih in uredniških izkušenj vem, da imamo pisatelje, znanstvenike, družboslovce, direktorje, menedžerje, režiserje in druge izstopajoče posameznike, ki jih nikoli ne boste videli nastopati v medijih, ker pač ne nastopajo in ne želijo nastopati.

Poznavajoč vse te omejitve sem nadvse vesela, ker je praktično z vsakega področja družbenega življenja v Sloveniji moč najti odlične sogovornike, vrhunske poznavalce svojih tematik, ki jim občinstvo zaupa in so svoj dragoceni čas pripravljene deliti z javnostjo – prek javnega medija.«

O avtorju primorske himne

Varuhinji je pisal potomec skladatelja Frana Venturinija in opozoril, da ob izvajanju primorske himne ob državnem prazniku vrnitve Primorske k matični domovini, ki jo je 12. septembra prenašala TV Slovenija, ni bilo pravilno napisano avtorstvo skladbe.

»Sem Dušan Venturini vnuk Frana Venturinija, skladatelja, ki je uglasbil tudi Primorcem znano "Bazoviška", prvotno naslovljeno tudi "Mi smo ubežniki". Del te glasbe je tudi zajet v glasbi Vstala Primorska, ki je bila kot zaključna skladba izvajana tudi v sobotni prireditvi priključitve Primorske v Ankaranu in jo je direktno prenašala RTV na svojem drugem programu. V najavi pesmi sta bila navedena Simoniti/Svetek. Vrsto let sem si, kot pooblaščen dedič prizadeval za doseg priznanja soavtorstva Frana Venturinija v tej skladbi. Pred nekako petimi leti mi je to uspelo. Že sam avtor g. Simoniti je na koncu partiture napisal : "del skladbe sem vzel(!) iz Primorcem ljube Bazoviške. To je tisti del, ko publika in tudi v Ankaranu so predsednik Pahor in ostali štirje vtstali, ko je zadonelo "Vstala Primorska...". Neupoštevanje soavtorstva Frana Venturinija se kar nadaljuje. Kljub temu, da sem že številne dirigente seznanjal s tem dejstvom se to neupoštevanje v najavi nadaljuje. Del skladbe je udaren, publika ga spoštuje, vstane, vzela ga je za neformalno himno, navedbe pa to spregledujejo. Nespoštovanje do avtorja tega udarnega dela. Zato to sporočilo tudi vam spoštovana varuhinja.«

Varuhinja je pritožbo posredovala vodstvu TV Slovenija in uredništvu TV Koper, ki je zagotovilo prenos proslave. Odgovorna urednica programa **Mojca Petrič Bužan** je potrdila, da pritožnikova navedba drži. Zagotovila je, da se bodo vnaprej držali priznanega avtorstva in ga navajali v vseh primerih uporabe.

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

Otroška ali mladinska radijska igra?

Varuhinja je bila seznanjena s korespondenco med pritožnikom **D. T.** in Radiem Slovenija v zvezi z radijsko igro za otroke, ki je na sporedu ob nedeljskih jutrih na Prvem. V septembru so v okviru tega termina začeli predvajati igrano serijo, ki po pritožnikovem mnenju zaradi vsebine, dialogov in jezika neprimerna za najmlajšo otroško publiko in zato tudi neprimerna za izbrani predvajalni čas in termin otroške oddaje. Iz odziva pritožnika:

»Zakaj ste v ta zelo lep, dolgoletni "otroški" nedeljski termin Radijska igra za otroke nedelja 8:05 "uturili" nespodobno nadaljevanko za mladostnike, otroke pa pustili brez težko pričakovane nedeljske radijske igre za otroke ? ...že tako so v današnjem času moralne vrednote popljuvane, izrazoslovje v nadaljevanki pa to samo še potrjuje, je Slovenska radijska igra za otroke na prelomni točki ?«

Varuhinja je poslušala serijo, ki že z uvodno špico izrecno opozori, da je namenjena otrokom, starejšim od 12 let (»Vinko Möderndorfer. Kot v filmu. Radijska nadaljevanka v osmih delih. Za vse, ki so **dvanajst plus.**«). Po varuhinjinem mnenju je poslušalec odprl zanimivi in pomembni dilemi: Ali takšno opozorilo, izrečeno tik pred predvajanjem vsebine, ki ni namenjena vsem otrokom, zadostuje? Ali je programska vsebina, ki odstopa od tradicionalne in pričakovane, primerno predvajati v terminu, ki je namenjen vsem otrokom, tudi mlajšim?

V uredništvu Prvega, kjer predvajajo nedeljsko radijsko igro za otroke, in v uredništvu Arsa, kjer pripravljajo igrane vsebine, je preverila, kakšen je njihov pogled na t. i. časovno »zaščito« otrok v radijskih programih. V televizijskih programih se to rešuje z zaščitnimi označbami oz. opozorili glede primerne starosti, predvidene so tudi ure, ko je vsebine, ki niso namenjene mlajšim otrokom, dovoljeno predvajati.

Odgovorni urednik Arsa in režiser nadaljevanke, **Matej Venier** in **Klemen Markovčič** sta zapisala:

»Roman, po katerem je nastala nadaljevanka, je prejel nagrado Večernica, nagrado desetnica, nagrado Modra ptica in je bil umeščen na priporočilni seznam projekta Rastem s knjigo, ki spodbuja mlade bralce k branju kakovostne literature, namenjene prav njim. Moederndorferjev roman so do radijske nadaljevanke, ki je nastala po romanu, generacije mladih bralcev že vzele za svoje in do zdaj v širši javnosti o

neprimernosti te literature za otroke ni bilo zaznati omemb. Večkrat je bilo omenjeno (v izjavah, v intervjujih, v javnih predstavitev), da je nadaljevanke namenjena generaciji 12+, še vedno pa po formatu, estetiki, vsebinskem nagovoru namenjena otrokom. Zato menimo, da je umestitev te nadaljevanke v več desetletij ustaljen termin radijske igre za otroke na Prvem ustrezen. Bomo odslej skrbno pazili, da bo pred predvajanjem eksplicitno navedeno v etru, da je nadaljevanke namenjena generaciji 12+.«

Tudi odgovorni urednik Prvega **Danijel Poslek** je napovedal, da bodo, če bo potrebno, dodali »zaščitno« pojasnilo o vsebini, ki sledi, ter v prihodnje bolj previdno izbirali termin objave.

Varuhinja meni, da je bila »mini notranja razprava« koristna, saj je na konkretnem primeru opozorila, kako pomembno je upoštevanje poslušalskih navad ob hkratnem spoštovanju generacijske raznolikosti in skrbi za najmlajše.

II. VAL 202

Pohvala projektu Adria4Ever

Varuhinja je prejela pohvalo poslušalca **M. Z.** za serijo oddaj Adria4ever, ki se je med decembrom 2019 in julijem 2020 predvajala na Valu 202:

»K zapisu me je vzpodbudilo poslušanje vseh epizod oddaj oz. podcasta Adria4ever. Gre za izjemen niz oddaj, ki jih je z velikim občutkom pripravila novinarka gospa Tatjana Pirc. Predstavljena je bila skoraj celotna bogata zgodovina našega, žal propadlega, letalskega prevoznika. Novinarka je pred mikrofonom povabila mnogo nekdanjih zaposlenih v Adrii, ki so nam skozi epizode predstavili zgodovino prevoznika, ključne mejnike in delo v letalstvu ter njegovo organiziranost ter posebnosti. Nam, ki smo imeli Adrio radi, pa nismo imeli "pojma" o letalstvu, so predstavili njeno delovanje, vrednote, neskončno znanje, ki so ga premogli ter nasploh delovanje letalske panoge. Novinarka je s svojim občutkom za sogovornike in premišljeno izbranimi vprašanji dosegla, in upam reči tudi presešla, namen oddaje. Tekom oddaj me je večkrat spreletela kurja polt ob poslušanju težkih zgodb zaposlenih in zavedanju kaj smo imeli in kaj tudi izgubili. Še en dokaz več s kakšnim občutkom so bile pripravljene oddaje in da je bil njihov namen izpolnjen.

Na koncu bi se rad zahvalil novinarki gospe Tatjani Pirc, da nam je omogočila vpogled v našo Adrio in nam jo tako lepo približala in predstavila. Oddaje bodo ostale trajen spomin na naš nekdanji ponos in mogoče poduk tistim, ki bi se v prihodnosti odločali o novi Adrii. Če bi tudi tisti, ki imajo moč odločati o tem, poslušali vse epizode, bi bil mogoče končen izzid drugačen.«

III. ARS

Srce šansona v spletnem arhivu

Poslušalca oddaje Srce šansona **P. M.** je zanimalo, zakaj predvajane oddaje ne ostanejo v spletnem arhivu:

»Želel bi izreči iskreno pohvalo in zahvalo ustvarjalcem oddaje Srce šansona za res izvrstno delo. Oddaja je primerne dolžine in res bogate vsebine. Pohvalno je tudi dejstvo, da že toliko let vedno najdete nove šansonjerje ki jih predstavljate.

Želel bi si, da bi oddaje Srce šansona ostale v arhivu RTV 4D, a jih tam ni moč najti. Zato me zanima, če jih lahko uredništvo tja naloži. Dobro bi bilo, da ostanejo tudi za zanamce.«

Odgovorni urednik programa Ars **Matej Venier** je pojasnil, da je oddaja na spletni strani dosegljiva še teden dni po predvajanju, potem pa jo morajo zaradi avtorskih pravic umakniti.

MMC

I. NOVINARSKE VSEBINE

Koronavirus: informiranje o javnem zdravju III.

S septembrskim vnovičnim poslabšanjem epidemioloških razmer se je povečalo število odzivov, ki so se navezovali na informiranje o novem koronavirusu in bolezni ter obravnavo javnozdravstvenih tem. S tem namenom je varuhinja ponovila vsebinska priporočila (gl. poglavje TV Slovenija, Informativni program, str. 4.)

Covid-19: preveč lahkotno in premalo sistematično na rtvslo.si?

Bralec **I. L.** je varuhinji poslal daljšo analizo objav nekaterih člankov o koronavirusni pandemiji na portalu rtvslo.si. Izhajal je iz članka s tedenskim izborom uporabniških komentarjev, ki so bili po večini kritični do previdnostnih ukrepov. Ob tem je navedel še več nedoslednosti in strokovnih slabosti v izbranih objavah.

»Zavedam se, da je pandemija CoViD-19 odprla številne bolečine, rane in izzive, ki so zarežani globoko v vsakemu od nas in ki s pandemijo kot tako najbrž nimajo veliko skupnega. V tem smislu razumem različna, tudi še tako sprevržena stališča glede sprejemanja resnosti stanja, obstoja bolezni, sprejemnaja previdnostnih ukrepov ipd.

Pa vendar je s pandemijo na preizkušnji tudi sposobnost naše družbe, da uvidimo potrebe in ogroženost izrazito manjšinskega dela populacije, saj je ta zelo ogrožen. Bolezen ima zelo resne in dolgotrajne posledice tudi za majhen del v sicer ne-ogroženem delu populacije, katerega prav tako ne bi smeli prepustiti tej igri na srečo. Novi koronavirus prav tako resno ogroža sposobnost našega zdravstvenega sistema,

tako glede zmogljivosti glede spopadanja z drugimi boleznimi, presežena sposobost tega sistema pa poleg tega tudi bistveno poveča nevarnost nove bolezni, ki v tem primeru grozi večjemu delu populacije. In nenazadnje novi koronavirus resno ogroža normalno delovanje gospodarstva in naše družbe. V tem smislu pa menim, da je potrebno prevzeti odgovornost in širjenju določenih ne-strokovnih in sprevženih in preveč "lahkotnih" stališč postaviti mejo.

S tem v zvezi vam pišem pritožbo oziroma svoj protest glede objave nekaterih člankov na portalu rtvslo.si, ki po mojem mnenju ne-strokovno obravnavajo to obsežno in zapleteno tematiko, koketirajo s tim. "lahkotnim pristopom", ki pa je dejansko brezbrizen in ne-odgovoren, kot sem pojsnil v uvodu. Še več, članki dajejo teoretikom zarote in tim. "častilcem svobode", ki preproste previdnostne ukrepe težko sprejemajo, potrebe drugega pa težko uzrejo, platformo za objavo svojih ne-strokovnih in sprevrženih stališč in platformo za pridobivanje novih podpornikov populističnega ravnanja. /.../ Prav neverjetno se mi zdi, da je v nekaterih uporabniških komentarjih bistveno več strokovnosti, poglobljene analize, etičnosti in humanosti, kot v lahkotnih prispevkih novinarjev, ki v izrazito strokovnih temah neprikrito izražajo svoja subjektivna, zavajajoča in populistična stališča, ki so iz strokovnega vidika povsem napačna. Pozivam vas, da novinarko pri tem početju ustavite.

RTV Slovenija imam za resen medij, ki je vedno zagovarjal etične vrednote odprte družbe, kot so humanost, empatija, družbena odgovornost in socialna pravičnost. Zato vas pozivam, da prenehate objavljati članke, ki promovirajo zagledanost vase, brezbriznost, neodgovornost in lahkomiselnost. Vsi trije članki, nad katerimi se pritožujem, so žal prav takšni.«

Varuhinja je urednico uredništva novih medijev Kajo Jakopič in odgovorno urednico Informativnega programa TV Slovenija Manico J. Ambrožič (ki je pristojna za vsebine, objavljene v rubrikah Slovenija in Svet na MMC) prosila za pozorno branje, resen pogovor in ustrezno ukrepanje, da se omeji večkrat pretirano lahkotno poročanje o koronavirusni bolezni ter razširi izbor strokovnih virov, poudarkov in zornih kotov.

Bralca je seznanila s priporočili o spremljanju javnozdravstvenih tem, na njegova konkretna opozorila pa odgovorila:

»Ko gre za tedenski izbor uporabniških komentarjev, bralci od uredniške politike upravičeno pričakujete, da upoštevajo in zajamejo raznovrstne komentarje, in ne zgolj teh, ki se morda najbolj skladajo s subjektivnim pogledom selektorja. Prav tako menim, da bralci v besedilih o švedskem eksperimentu upravičeno pričakujete vključevanje strokovnih virov. Pohvalne so objave, ki se navezujejo na televizijsko rubriko Detektor, v kateri so se trudili argumentirano razbiti nekaj mitov o ne-nevarnem virusu, medtem ko ima podstran Koronavirus povsem zastarele in neažurirane rubrike, z izjemo statističnega pregleda. Menim, da obiskovalci portala upravičeno pričakujete nadaljnje angažirano spremljanje vseh razsežnosti in posledic

epidemije. Na prvem mestu je seveda javnozdravstveni vidik, pomembni pa so tudi vsi ostali.

Kot veste, je agresivnega relativiziranja, zanikanja in apriornega nasprotovanja veliko, ne le v Sloveniji, ampak (morda še bolj) na globalni ravni. Javni medij mora ločevati politične ukrepe od javnozdravstvenih, predvsem pa poskusiti nagovoriti tudi tiste, ki jih dejstva ne zadovoljijo, ampak iščejo informacije po svojem okusu in v skladu z lastnimi prepričanji, običajno na družbenih omrežjih. Kar pa seveda ne pomeni, da bi bilo dovoljeno izenačevati strokovne in zanikovalske argumente. V zvezi s tem sem uredništvom vnovič poslala priporočilo glede poročanja o javnozdravstvenih temah. Očitno je pred nami dolga koronska jesen (zima), ko ne bo več zadostovalo stihijsko objavljanje novic, ampak bo potrebno tehtno, preudarno in etično poročanje o razmerah, s poudarkom na umirjenem informiranju in svetovanju.«

Varuhinja je opazila, da je uredništvo pospešilo prenovu podstrani Koronavirus in za ažurirano spletno ponudbo novic o pandemiji zahvalila v imenu bralstva.

Bralec se je za pojasnila zahvalil in komentiral tudi varuhinjina priporočila glede spremljanja javnozdravstvenih tematik:

»Z vašim mnenjem se v celoti strinjam, tudi v delu, v katerem navajate, da je na nek način potrebno nagovoriti tudi "alternativo", še posebej, če je primeru koronavirusne bolezni iz določenih objektivnih razlogov ali subjektivnih vzgibov precej množična - nenazadnje je obvladovanje epidemije odvisno od skupnega navora - torej tudi od ravnanja te "alternative" in od vaše (naše) zmožnosti njihovega nagovarjanja. Zavedam se, da je to spolzek teren in da je tovrstno novinarsko delo bolj zahtevno, kot zgolj suhoparno, objektivno poročanje. Ali je sodobna družba našla poti, mehanizme za nagovarjanje, vključevanje in iskanje stika s tistimi, ki jih dejstva ne zadovoljijo, pa bo pokazal čas. Mene trenutno malce skrbi, upam, da se motim.«

Rumene novice in neprimeren jezik na rtvslo.si

Bralca **R. H.** je zmotil spletni članek z naslovom 60 let britanskega lomilca ženskih src, ki je 17-krat zaigral v podobnih filmih, objavljenega 9. septembra. Zmotil ga je nazoren opis afere, ko so igralca zasačili s prostitutko.

»V mislih imam predvsem stilno zaznamovano besedišče, ki je po mojem mnenju že povsem na "rumeni strani" in tako, ponavljam, po mojem mnenju, ne ravno najbolj primerno za javni medij. Prepričan sem, da bi lahko bili bralci o vsebini v celoti obveščeni z uporabo drugih, slogovno manj zaznamovanih besed.«

Odgovorni urednik razvedrilnega programa **Vanja Vardjan**, ki je pristojen za spletno rubriko, je menil, da je bil izbor besed neprimeren, in da tema ni bila vredna tolikšne pozornosti.

Urednica uredništva novih medijev **Kaja Jakopič** je zapisala:

»Strinjam se, da bi lahko omenjeni del, ki ga izpostavlja bralec, spisali na drugačen način, z drugimi izrazi, kljub temu, da gre za vsebine, ki jih objavljamo v sekciji Zabava, kjer je jezik lahko tudi malce bolj »lahkotnejšega« sloga. Menim pa, da je bilo smiselno, da se je ta zgodba omenila v članku. Gre namreč za članek, v katerem smo ob okrogli obletnici igralca povzeli poudarke iz njegovega življenja, omenjeni zgodbi bi se v takšnem tekstu težko izognili, ker ga je precej »zaznamovala«. Ta del teksta smo tudi že popravili.«

Varuhinja je dodala, da mora biti besedišče, uporabljeno v novicah praviloma nevtrarno, in da to velja tudi v razvedrilnih rubrikah in kljub lahkotnejšemu pristopu.

Poročanje o spremembah zakona o nalezljivih boleznih

Bralka **K. G.** je pisala varuhinji, ker na portalu rtv slo.si ni našla novice o noveli zakona o nalezljivih boleznih, ki jo je državni zbor sprejel 29. septembra:

»Ta tematika zadeva in zanima kopico ljudi. Dotika se clovekovih temeljnih pravic in svobosc in, posega v nacelo enakosti. Se več, v pripravi je že celoten nov ZNB, ki ima namen dodatni poseci v to tematiko. Tematika je in bo aktualna.

Ogorčena sem bila, da na to temo niste poročali niti z besedo, niste predstavili vidikov in posledic te spremembe. Od leta 2021 necepljeni otroci ne bodo mogli biti vpisani v javne vrtce. Se vec, mladostnikom se omejuje pravico šolanja, obenem pa so predvideno obveznost, po kateri bi se bilo dolžni cepiti zdravstveno osebje, opustili.

Toliko osnovnih nedoslednosti, različnih obravnav, zamajanja osnovnega statusa družin, MMC pa nima o tem povedati nič?!«

Varuhinja je preverila, koliko pozornost so zakonski noveli, ki ima pomembne družbene in javnozdravstvene posledice, namenili v drugih osrednjih medijih RTV ter odgovor pritožnici poslala več uredništvom:

»Kot varuhinja uredništvom javnega medija – televizijskim, radijskim, spletnim itd. – ne morem nalagati, kako naj opravljajo selekcijo novic, kakšen zorni kot in način obravnave naj izberejo pri posamezni družbeno in državljansko pomembni tematiki. Posredovala jim bom vaše sporočilo (v anonimizirani obliki), in jim predlagala pozorno branje vaših argumentov. Spomnila jih bom na programske standarde, po katerih RTV Slovenija javni interes uresničuje tudi tako, da »posameznikom vsebinsko dostopno in tehnično čim popolneje posreduje vsebine, ki jim omogočajo dejavno vključevanje v družbeno dogajanje, posreduje znanje, ki ljudem omogoča vključevanje v dejavno in odgovorno državljansko življenje tako, da se bodo, ko bodo odločali o skupnih zadevah, zavedali pomena, dosega in posledic svoje odločitve.«

II. UPORABNIŠKE VSEBINE

Komentarji na rtvslo.si

Varuhinji je pisal uporabnik, ki je prijavil neprimerni komentar pod člankom z naslovom Tihanovska Lukašenku ob mirnem odstopu ponuja zaščito pred pregonom, objavljenimi 16. septembra.

»Kako je mogoče, da kljub prijavi za sovražni govor, administrator NE BRIŠE take komentarje in to se dogaja redno. Ta sovražni komentar sem prijavil okoli devete ure zjutraj in še zmeraj stoji.«

Varuhinja je pritožniku sporočila, da so pravi naslov za takšne pritožbe moderatorji ter mu posredovala povezave s kontakti. V konkretnem primeru je preverila, kako je potekala komunikacija. Urednica uredništva novih medijev **Kaja Jakopič** je pritožniku in varuhinji pojasnila, da je edini razlog za oteženo moderiranje v tehničnih težavah:

»Moderator je kot prijavljen videl samo tisti komentar, ki je bil prijavljen s strani vsaj dveh uporabnikov, vseh ostalih pa ne. Dan po vaših sporočilih je bil zaplet rešen. Tudi komentar uporabnika, ki ste ga navedli v drugem sporočilu, je bil umaknjen.«

Uporabnik **M. O.** pa je zastavil nekaj vprašanj o delovanju moderatorjev na spletnem portal rtvslo.si, saj meni, da je bil njegov komentar neopravičeno izbrisan s portala:

»Zanima me naslednje:

- kako pridem v stik z administratorjem na portalu rtvslo.si;
- kdo opravlja administracijo komentarjev - so ti podatki javno dostopni;
- kakšno izobrazbo imajo te osebe;
- ali in kako so te osebe usposobljene za odločanje, kateri komentar bo objavljen in kateri ne;
- ali kdo (nadrejeni?) izvaja nadzor nad selekcijo komentarjev?

V soboto, 19.9. dopoldne sem namreč želel dodati komentar pod določeno novico, pa ni bil objavljen, očitno po mnenju nekoga ni bil v skladu s pravili. Komentar zagotovo ni kršil nobenega izmed objavljenih pravil, zato je šlo nedvomno za subjektivno selekcijo/cenzuro s strani "administratorja".«

Varuhinja:

»Veliko odgovorov boste našli na tej povezavi: <https://www.rtvlo.si/rtv/kontakti-in-informacije/pogosta-vprasanja/pogosta-vprasanja-in-odgovori/487653>. Ko ste postali registrirani uporabnik oz. ko ste si na rtvslo.si odprli uporabniški račun, ste sprejeli pravila komentiranja. Ta pravila so tudi izhodišče za moderiranje objav. Preberete si jih lahko na tej povezavi: <https://moj.rtvlo.si/uporaba/pogoji-uporabe/455920>. Moderatorji nimajo le pravice, ampak tudi dolžnost, da skrbijo za takšen javni dialog na spletnih straneh javnega medija, kot je predpisan v pravilih in Zakonu o medijih.

Moderiranja ni mogoče označevati za cenzuriranje. Kot uporabnik imate pravico, da opozarjate na neprimerne objave, npr. diskriminatorne, lažne, sovražne, žaljive (prek gumba prijavi neprimerno vsebino ali gumba za prijavo sovražnega govora), kakor tudi, da pri moderatorju pridobite informacijo, zakaj je bil odstranjen vaš zapis oz. zakaj ste kot uporabnik pod nadzorom itd. Poti do moderatorja so zapisane na prvi povezavi.

Predlagam, da o konkretnih težavah pišete moderatorjem.«

III. STORITVE

O kakovosti prenosov na RTV4D

Uporabnik spletnih storitev RTV Slovenija **F. Š.** je pisal glede delovanja spletnega predvajalnika:

»Žalostno je, da je ogled preko interneta neuporaben. Če vaš predvajalnik, spletna stran, strežnik ali karkoli že ni sposobno predvajati vsebine v živo tega ne oglašujte. Raje predvajajte v živo preko YouTube, ker bo tako vsaj kvaliteten prenos. (imam 100Mbit download, omejitev je na vaši strani, 1080p prenos buffera vsakih 30 sekund)«

Varuhinja je pritožniku predlagala, da se poveže z vodjo MMC, saj sama v razpravi o optimalnih zmogljivostih predvajalnika ne more sodelovati. Posredovala mu je kontakte in povezavo na spletni obrazec.

RTV SLOVENIJA

I. JEZIKOVNA KULTURA

Slovenščino drdrajo kot »strojničarji«

Poslušalec **P. P.** je varuhinji poslal pismo, ki ga je pred tem naslovil na Društvo napovedovalcev Slovenije in članico društva Evo Longyka Marušič:

»Vaše pismo podpore javni RTV pozdravljam in tudi podpiram umik predlagane medijske zakonodaje s pripombo, da RTV Slovenija bolj dosledno opravlja vlogo skrbnika materinščine. ... Žal je to klic vpijajočega v puščavi, saj karavana gre svojo pot zaradi neodzivnosti RTV Slovenija. Vaše društvo lahko pri tem odigra pozitivno vlogo, saj je tudi med napovedovalci nekaj »strojničarjev«, svoj vpliv za večje spoštovanje materinščine pa lahko zastavite tudi na RTVS, med novinarji in še marsikje.«

Varuhinja je poslušalcu odgovorila:

»Na varuhov naslov prispe veliko odzivov, povezanih z jezikom in govorno kulturo. Zagotavljam Vam, da nobena kritika ali pritožba (kakor tudi pohvala) ne naleti na

gluha ušesa: o slabostih se v uredništvih pogovarjajo in jih skušajo odpraviti: tako z boljšim načrtovanjem dela kot izvedbo osvežitvenih tečajev za poklicne govorce (predvsem novinarje, ki so pod največjim časovnim pritiskom). Kot varuhinja sem v sodelovanju z neformalno koordinacijo lektorjev RTV Slovenija pripravila več strokovnih srečanj, na katerih smo oblikovali tudi nekaj jezikovnih smernic.

Ne bi se mogla bolj strinjati z vami, da ima RTV Slovenija stebrno vlogo pri negovanju in ohranjanju materinščine, saj ima z radijskimi, televizijskimi, spletnimi in digitalnimi programi izjemno velik doseg, večji od katere koli druge medijske ali kulturne institucije. Menim tudi, da javni medij to vlogo v največji meri vzorno opravlja. Zlasti v programih, ki dopuščajo daljšo pripravo ter poglobljeno sodelovanje novinarjev, urednikov, drugih poklicnih bralcev, lektorjev, jezikovnih svetovalcev in fonetikov. Večja zadrega je v dnevnoinformativnih pogonih, kjer se vedno mudi. Tako z zbiranjem in preverjanjem podatkov ter ubesedovanjem novic, kakor tudi s posredovanjem v eter, in torej tudi z branjem. To delo je dejansko vse bolj tekma s časom, saj tempo diktirajo novi mediji, s hipnimi objavami na družbenih omrežjih. Seveda to ne more biti opravičilo za drdranje. Menim pa, da okoliščine, ki sem jih opisala, bistveno vplivajo na kakovost in razumljivost branja in govorjenja.

Nikoli pa si ne bi upala reči, da je vse brezhibno in brez napak: nasprotno! RTV Slovenija vsak dan proizvede na tisoče minut programa, velik del poteka v živo, kar je posebej zahtevno. Iz izkušenj lahko povem, da pritožbe dosežejo namen, če so konkretne. Je pa to nikoli dokončan proces, saj se kolektiv spreminja, spreminjajo pa se tudi okoliščine in časi. Iskreno upam, da bo tudi v tem spreminjajočem se svetu javni medij znal opraviti vse svoje vloge.«

II. OGLAŠEVANJE

Nedopustno: oglasi med zgodovinsko podelitvijo nagrad

Gledalka **M. J.** se je pritožila zaradi oglasov med TV-prenosom podelitve nagrad zmagovalcem Tour de France 20. septembra:

»Gledamo podelitev nagrad Slovcem v Parizu - Tour de France, zgodovinska zmaga - mi pa gledamo reklame, in to ne ene ali dve, mogoče 3, ne, cel sklop reklam. Ob vsem političnem dogajanju smo na vaši strani, redno vam plačujemo mesečni prispevek, ampak tole me je pa pognalo iz kože. Toliko reklam v takih trenutkih je nespoštljivo do vseh nas. Prosim, da v bodoče razmislite o reklamah med takimi dirkami. Ker tudi reklam ne boste mogli več prodati, ker bomo prenose gledali na tujih športnih programih.«

Varuhinja je odziv posredovala direktorici TV Slovenija Nataliji Gorščak, pritožnici pa v odgovoru zapisala:

»Tudi sama si želim, da bi bilo oglasov manj, da bi bili oglasni bloki krajši ali da jih po možnosti sploh ne bi bilo. O tem se večkrat pogovarjam z vodstvom, ko prejemam proteste zaradi motečih oglasnih prekinitev. Kot vemo, pa si takšno »razkošje«, torej predvajanje TV-programa brez oglasov, lahko privoščijo le redke TV-postaje, in še to ne v vseh programskih pasovih.

Dvomim, da boste zadovoljni s pojasnjevalnim odgovorom, vseeno pa bom zapisala, da so prenosi športnih dogodkov milijardni posel, povezani z astronomskimi stroški, predvsem iz naslova pravic, in da so oglasi bistveni vir prihodkov za nakup teh pravic. RTV-prispevek za to ne zadostuje, saj ni namenjen samo TV Slovenija, ampak celotni dejavnosti javnega medijskega servisa.

Dodajam še, da je obseg oglasov na javni televiziji vendarle bistveno manjši kot na komercialkah. Upam, da ne bo prišlo do sprostitve teh omejevalnih kvot.«

III. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

Podnapisi ali sinhronizacija?

Gledalec **A. M.** je pisal zaradi prevodov tujih govorcev v informativnih oddajah TV Slovenija. Meni, da so za slabše videče prehitri in preslabo vidni. Gledalec namesto podnapisov predlaga sinhronizacijo tujega govora.

»Zakaj smo starejši ljudje (verjamem, da tudi drugi) prikrajšani za popolno obveščenost, ker moramo pri informativnih oddajah čitati podnapise, ko kažete nekoga, ki govori v tujem jeziku. To je pa stvar, ki me še najbolj jezi. Podnapisi so nečitljivi, še posebej na belem ozadju in tudi verjamem, da velika večina gledalcev ni v stanju prebrati vsega teksta v odmerjenem času. Torej smo nekateri gledalci prikrajšani za informacijo, ki je sicer posredovana v oddaji. Prepričan sem, da bi lahko, tako kot na radijskih programih, nekdo izjave v tujem jeziku prebral v slovenščini. Torej vsem, ki nismo v stanju prebrati podnapisov nam je kršena pravica, biti informiran. In to se dogaja na javni televiziji, ki jo podpiramo vsi državljani tudi z obveznimi finančnimi prispevki.«

Varuhinja je pripravila daljše pojasnilo glede podnaslavljanja oz. sinhronizacije tujih vsebin, ob tem pa predlagala tudi uporabo tehnik dostopnosti.

»Običajno starejša publika pohvali vse oddaje, ki so podnaslovljene, saj jih ima veliko težave s sluhom, in jim podnapisi pomagajo, da razumejo vsebino. Posebej pohvalijo storitev za gluhe, to so podnaslovi slovenskih vsebin, ki si jih gledalec aktivira prek teleteksta (str. 771 ali 772). Le malo odzivov sem prejela glede nečitljivosti ali prehitrega menjavanja podnapisov. Kot možno rešitev omenjam možnost, da bi si

poskusili na televizorju sprožiti storitev, namenjeno slepemu občinstvu, tako imenovano govorno sintezo, ki se lahko uporabi pri dnevnoinformativnih oddajah. O obeh storitvah si lahko več preberete na tej povezavi: www.dostopno.si. Da bi imeli dve paralelni televiziji: eno, na kateri bi bili podnapisi, in eno, na kateri bi imeli sinhronizacijo, da bi torej zadovoljili vse želje in pričakovanja, ni upravičeno pričakovati. Takšne prakse nimajo niti najbogatejše javne medijske ustanove na svetu. V nekaterih državah vse prevajajo s podnaslovi, v drugih imajo dolgoletno tradicijo sinhronizacij. Slovenija je v klubu držav, kjer se sinhronizacija ni prijela.

Tudi v tem primeru vam lahko predlagam, da mi pišete, če boste opazili konkreten primer nečitljivosti – v takšnem primeru zahtevam analizo in sprejetje ukrepov za izboljšanje.«

Gledalec je odgovoril:

»Predno sem Vam poslal to vprašanje, sem se pogovarjal o tem z mnogimi gledalci, ki so bili vsi nezadovoljni s takim načinom prevodov, torej s podnapisi. Govorim izključno za dnevno informativne oddaje: Dnevnik, Odmevi, razna poročila itd. Pozdravljam in sem vesel za vse kar ste storili za ljudi, ki imajo težave s sluhom. Toda ne razumem, da ni možno v času, ko se na ekranu prikazuje govornik v tujem jeziku, to prebrati v Slovenščini. Za to ni potrebno dveh televizij. Kako pa to lahko storite v radijskih oddajah?. Po mojem prepričanju, voditelj ali voditeljica, ki vodi informativno oddajo, ali kdo drug, prebere še prevod govora, ki ga ima nekdo v tujem jeziku, saj vsi ti prispevki posneti v naprej, torej tako, kot to naredite/jo na radiju. Celoten intervju s tuje govorečimi gosti je podnaslovljen. (zadnji tak je bil intervju z ameriško veleposlanico v Odmevih 15.9.).

Da se težko preberejo podnapisi, lahko preizkusite sami večkrat na dan, če si le. predstavljajte starejšega človeka in takih nas je v naši državi vse več in več; na žalost, kako lahko prebere podnapis, ko se menjuje ozadje, ko je ozadje v različnih barvnih odtenkih, še posebej, kadar ozadje postane belo (bele črke na belem ozadju ?!).

Predlagate storitev za slepo občinstvo, Razumite vendar, govorim o ljudeh, ki niso slepi, niso pa sposobni zaradi slabšega vida in že malce večje okornosti opazovati gibljivo sliko in hrai čitati podnapis. Pa tudi vsi nimamo velikih ekranov z diagonalo preko 50 col.

Tudi hitro menjavanje podnapisov je problem za veliko ljudi, tudi za mene, ki sem koliko toliko navajen branja.

Prepričan sem, da je ta težava z lahkoto rešena, če je le dobra volja in bo javni zavod RTV Slovenija veliko bolj prijazen do svojih gledalcev, ki so po mojem mnenju, vsaj kar se tiče dnevno informativnih oddaj, v veliki večini starejši od 65 let.«

Varuhinja je izrazila razumevanje za težave občinstva zaradi slabšega vida ali sluha ter obljubila, da ga bo posredovala na prave naslove.

»Presenetilo pa bi me, če bi s podnaslavljanja kar naenkrat prešli na sinhronizacijo vsebin, spremenili tehnološke postopke in delovne procese ter kot prvi v Sloveniji izstopili iz konvencije podnaslavljanja. Zaenkrat vam lahko predlagam le, da uporabite, kar je že na voljo, in sicer storitev govorne sinteze.«

Glasba in šumi otežujejo razumljivost

Varuhinja je prejela dve pritožbi zaradi motečega govora in glasbe v televizijskih programih.

»Oglašam se prvič in sicer zaradi preglasne glasbe v ozadju oddaje Čez planke z Mojco Mavec dne 13.9.2020 in pa zopet preglasne glasbe v ozadju oddaje o Karavankah.

Prosim vas, da opozorite pristojne, da je glasba v ozadju nekaterih oddaj preglasna. Sicer pa vse pohvale in pa lep pozdrav!« **(Z. K.)**

Varuhinja je opozorilo gledalke posredovala pristojnemu odgovornemu uredniku Razvedrilnega programa in vodji Produkcije TV Slovenija ter ju prosila za pozorno poslušanje.

»V čem je moj problem ? Kot delno naglušnemu me moti hkratno poslušanje zvokov iz različnih virov zvoka. Poznam kar nekaj znancev z enakim problemom.

Pred časom se na TV SLO poslal e-pismo z vprašanjem, zakaj je pri njihovih pogovornih oddajah (Tarča, TEDNIK in razne okrogle mize itd.) v ozadju potrebna moteča glasbena spremljava. Popolnoma nepotrebna spremljava (ki je tudi strošek) otežuje razumevanje govorca.« **(J. M.)**

J. M. je pismo prvotno posredoval Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, kot strokovni organizaciji, s prošnjo za posredovanje pri TV Sloveniji in drugih pristojnih, da bi motnjo odpravili. Sporočilo je varuhinji poslal sekretar Zveze in član programskega sveta RTV Slovenija Matjaž Juhart, ki je v spremnem dopisu navedel še nekaj števil, ki potrjujejo, da ima velik del občinstva tako ali drugače okrnjen sluh:

»V Sloveniji je po podatkih ZZS cca 75.000 oseb s slušnim aparatom, cca 550 oseb s polževim vsadkom, ter cca 33.000 oseb, ki imajo resnejšo okvaro sluha in bi lahko koristili slušni pripomoček, pa zaradi osebnih razlogov ne.«

Varuhinja je pripravila daljše pojasnilo in gledalcu predlagala, naj opozori na konkretne primere, saj bo le tako mogoče izkoreniniti slabše prakse:

»Na splošni ravni pojasnujem, da sta glasba in različni šumi v ozadju (iz narave ali kot zvočni učinki in ritmični poudarki) sestavni del zvočne slike, tako kot govor. Ni upravičeno pričakovati, da bi se temu sestavnemu delu sporočila a priori odpovedali. Nujno pa je poskrbeti za ustrezno razmerje med govorom in ozadjem.

V stikih s pristojnimi uredniki, vodji in tonskimi mojstri večkrat priporočam: ko tehtate o pravilnem razmerju med govorom in ozadjem, naj imata vselej prednost razumljivost in razločnost.

Želim si, da bi programski ustvarjalci še boljše razumeli, da naši poslušalci in gledalci oddaje večinoma spremljajo tudi napravah (televizorjih, radijskih sprejemnikih, tablicah itd.), ki ne zagotavljajo takšne kakovosti zvoka, kot v zvočno izoliranih studiih s profesionalnimi zvočniki. Številke o populaciji z omejitvami v sluhu, ki ste jih navedli, so dodaten argument za to, da bi bilo potrebne še več skrbnosti v določanju razmerja med govorom in ozadjem.

Dodajam, da v oddajah, ki jih je navedel gledalec J. M. (Tednik, Tarča, televizijske okrogle mize), že dalj časa studijskega govora ne opremljajo več z glasbo. Takšno odločitev so uredniki in pristojni v televizijski produkciji sprejeli ravno zaradi opozoril, da lahko glasbena oprema zmanjša in okrni razumljivost.

Še vedno pa nismo izkoreninili te težave, ki se običajno pojavi v novinarskih prispevkih oz. v domačih dokumentarnih in igranih oddajah.

Gledalcu predlagam, da v primeru, ko bo naletel na takšen konkreten primer, nanj opozori s pismom na varuhov naslov: na podlagi takšnega opozorila prosim pristojne, da izvedejo konkretno analizo in ukrepajo, da se morebitna slabost ne bi ponovila.«

IV. VARUHINJA

Zadeva: v vednost

V septembru je na varuhinjin naslov prispelo še več sporočil kot običajno, ki so bila poslana na več naslovov in so vsebovala menja o RTV, pri čemer ni bilo razvidno, koga naslavljajo, komu konkretno so namenjena in zakaj je bilo sporočilo poslano tudi varuhu. Na takšna sporočila varuhinja ne odgovarja, prav tako ne sodeluje v množičnem dopisovanju.

Pri Zagovorniku načela enakosti

Varuhinja je 8. septembra sklenila cikel predstavitev letnega poročila za leto 2019, in sicer z obiskom pisarne Zagovornika načela enakosti. Poudarke iz zagovornikovega letnega poročila so ji predstavili Jelena Aleksić, Samo Novak in Sergeja Oštir. Izpostavili so tematike, ki se navezujejo na medije ali stikajo s področjem varuhinjinega delovanja, med drugim dostopnost vsebin za občinstvo z okvaro vida in sluha ter sovražnega govora na spletu. Varuhinja je povedala, da so bile omejene možnosti podnaslavljanja za gluhe in naglušne še posebej opazne v času koronavirusne epidemije, ko je bila lakota po informacijah tem večja. V zagovornikovem uradu je epidemija opozorila predvsem na težave družbenih skupin, ki so že sicer v slabšem položaju, ter razgalila primere diskriminatornih ravnanj.

V. SPLOŠNO

Koronavirus: informiranje o javnem zdravju IV.

Novo razsežnosti epidemije in številke o okužbah so občinstvo spodbudile k pozornejšemu opazovanju spremljanju delovanja javnega medija. Zgostila so se tudi vprašanja in kritike glede spoštovanja medosebne razdalje in uporabe mask sodelujočih v programih RTV.

Kako varno snemati pogovore v času virusa?

Varuhinja je po telefonu in e-pošti prejela več vprašanj, kritik in komentarjev TV-vsebin in fotografij radijskih oddaj, iz katerih je bilo mogoče sklepati, da sodelujoči na različne načine sledijo javnozdravstvenim smernicam in navodilom.

»Zakaj je gospa Petrovčič zadnjič v pogovorni oddaji nosila masko, kakor tudi njena gosta, v Tarči pa jo je imel le predstavnik NIJZ. Kakšen vzgled ste? (K. K.)

»Voditelji naj se obnašajo v prenosih zgledno in da nosijo maske, tako pa delujejo kvarno za široke množice saj v zaprtih prostorih ne nosijo masko, ko je npr. prenos iz studia, v Dnevniku, v Odmevih, ipd.. S tem spodbujajo tiste, ki se potem npr. na avtobusu na Vranskem upirajo policistom pokazati identifikacijski dokument. RTV na tak način spodbuja nered. Za povrh pa se voditeljica Tarče, na obeh vseh gledalcev, še celo prereka z Direktorjem NIJZ Dr.Krekom, ko ta pojasnjuje ukrepe za preprečitev širjenja virusa. (F. R.)

»Voditeljica in voditelj jutranjega programa v Mariboru drug ob drugem v studiu, kot da zanju ne veljajo pravila o razdalji, ki se jih moramo vsi držati. Medtem se pa gospa Marija smeši z masko zunaj med vinogradi. Narobe svet.« (J. B.)

»Kako to, da v enih oddajah imajo, v drugih pa nimajo razdalj in mask? Kdo to določi? Že itak ne razumemo navodil, potem pa še tole gledamo na TV.« (T. T.)

»Sami sebi skačete v usta: objavljate, da so maske obvezne, kaj vse moramo delati, da ne zbolimo, vi pa se obnašate ravno kontra. (I. Z.)

»Ali sem prav videla danes na TV Dobro jutro novinarke brez mask brez razdalje? Ali so kazni samo za navadne ljudi na TV ste pa prefini?« (L. K.)

Varuhinja je pisala vodstvu RTV ter opozorila na različne pristope, ki begajo ljudi, ter pristojne pozvala, naj upoštevajo, da je občinstvo v koronavirusnih okoliščinah posebej občutljivo na razlike v pristopih. Predlagala je poenotenje.

Direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak** je televizijske ustvarjalce vnovič spomnila minimalne ukrepe pri pripravi programskih vsebin:

V **studiih** je dogovorjeno:

- da je med gosti razdalja NAJMANJ 1,5 m,

- če razdalje ni mogoče zagotoviti gostje nosijo maske ALI PA imamo med njimi pregrado iz pleksi stekla (primera VEM! In Zadnja beseda).

-

Na terenu:

- uporabljamo mikrofona na palici,
- nosimo masko, ko ne moremo zagotoviti razdalje najmanj 1,5 m.«

So poročevalci RTV zavedeni?

Varuhinja je v vednost prejela pritožbo **P. R.** nad poročanjem TV Slovenija o pravnomočnosti gradbenega dovoljenja za gradnjo objektov in pripadajoče cestne infrastrukture na priključku Gaberke na tretji razvojni osi. Pritožnik je podobno pritožbo podal že julija 2020, ko je o tem poročal Radio Slovenija. Avtorici televizijskega in radijskega prispevka sta varuhinjo seznanili s korespondenco s pritožnikom ter ji posredovali gradivo Darsa in MOP-a, na katerega sta se sklicevali. Pritožnik meni, da je gradivo nepopolno in da pristojni poročevalce RTV zavedli glede pravnomočnosti, zato je podal pritožbo MOP-u in pravosodnemu ministrstvu.

O kampanji javnega medija

Varuhinja je prejela več odzivov na promocijsko kampanjo, s katero TV Slovenija gledalce seznanja s poslanstvom in vlogo javnega medijskega servisa. Trije gledalci so po telefonu menili, da gre za nekritično samohvalo in tratenje denarja. Pisno sta prispela dva odziva:

»Že nekaj časa opažam na javni RTV Slo predvajanje nenavadnih sporočil, kjer nastopajo znane Slovenke in znani Slovenci - predstavniki družabnega in športnega življenja v Sloveniji, ki v predvajani vsebini lobirajo v prid javne RTV Slo. V predvajanih oglasih ni navedeno, kdo je naročnik in plačnik le teh. Vem, da javna RTV Slo zunanjim naročnikom za naročene oglase izda račun za opravljeno delo za vsako sekundo in zneski so veliki. Kako pa javna RTV Slo zaračuna stroške oglasov in komu, kadar lobira za javno RTV Slo? Uslužbenci javne RTV Slo so v tej ustanovi samo uslužbenci in ta ustanova za svoje izdatke odgovarja nam "prisilnim" naročnikom programa in državi.«
(M. M.)

»Prosim povejte mi zakaj vsi zaposleni na Javni RTV Stalno proizvajajo Reklamo za svoj obsotoj jaz jih pa placam?vsak od nas pa tudi Vi si mora zaslužiti placo tudi lenuhi.Prosim,da mi novinarji vrnejo denar s katerim so in si ustvarjajo Reklamo na moji placani Rtv.« **(M. K.)**

Varuhinja je pritožnikom, ki so spraševali o finančni plati kampanje, svetovala, naj o tem vprašajo Službo za komuniciranje.

Komisija za preprečevanje korupcije je 24. septembra varuhinji v obravnavo odstopila prijavo neznanega prijavitelja, ki je v pritožbi med drugim navedel več splošnih očitkov glede izbora govorcev in vsebino objav. Varuhinja je prijavo sprejela v obravnavo in začela zbirati podatke. Ugotovitve bo objavila v oktobrskem mesečnem poročilu.

RTV, povejte več o sebi!

Tudi v septembru je prispelo več splošnih odzivov na delovanje javnega medija, pohval programske ponudbe in podpor ustvarjalcem RTV Slovenija. Dva pisna primera:

»Rada bi samo povedala, da vas podpiram in sem absolutno proti rezanju sredstev! Razen 2. sklona ste krasni in upam, da škodljiva zakonodaja ne bo šla skozi!« **(K. B.)**

»1. Podpiram javno RTV. 2. Prosim, ne ukinite regionalnih postaj Maribor in Koper. 3. Podnevi poslušam vse postaje radia, zvečer pa predvsem gledam TV 1, TV 2 in TV Maribor. Sem zadovoljna! 5. Mogoče bi na RTV morali bolj poudarjati kaj pomeni oddaja v živo. 6. Zmerno povečajte naročnino, kar bo trenutno problem. Vem, da o tem ne odloča RTV.« **(E. D.)**

Gledalka **M. J.** pa je opozorila, da ima občinstvo premalo podatkov, kaj vse RTV ustvari z RTV-prispevkom.

»Sem na vaši strani, nimam pa znanja, da bi lahko vsaj približno komentirala porabo prispevka v debati z vašimi nasprotniki. Poučite nas, javno, na televiziji. Sedaj imate veliko možnost, da naredite kratke oglase, ki jih sicer že imate, ali oddajo, pokažite kaj vse delate, koliko časa se vse pripravlja, kdo vzdržuje oddajnike, kaj se vse dela v ozadju, katerega mi ne poznamo.«

Varuhinja je napisala daljši odgovor, ki je tudi apel pristojnim, naj v različnih medijih RTV Slovenija namenijo več programskega prostora informativnim vsebinam o delovanju in vrednotah javnega medija. Tak predlog je že velikokrat izrekla in zapisala, mdr. v priporočilih ob sprejemanju programsko-produkcijskih načrtov, nazadnje junija letos (gl. junijsko poročilo str. 46: Deset priporočil za PPN 2021).

»Menim, da bi moral Zavod narediti več za to, da bi naše občinstvo o poslanstvu, nalogah, izzivih in presežkih zvedelo več. Televizijski spoti, ki se predvajajo v zadnjih tednih, so zanimivi, saj opozarjajo na različne vidike in plati, vendar niso zadostni. Nekateri gledalci jih doživljajo celo kot neprimerno obrambno držo in samohvalo, kar je zopet na neki način kontraproduktivno.

Iz stikov z občinstvom vem, da naši gledalci/poslušalci/bralci niste samo kritični, ampak tudi radovedni, da vas zanima, kako nastajajo oddaje, kdo o čem odloča, kaj se dogaja v ozadju, kako nastane novica – televizijska, radijska, spletna, na teletekstu in podkastih, kakšne so zakonitosti športnih prenosov, kdo prevaja filme, kako potekajo delovni procesi v različnih medijih in programih, kaj počne kakšen poklic, kdaj prihaja v službo ekipa radijskega nočnega programa ali televizijske oddaje Dobro jutro, kdo hrani stare slovenske filme in zakaj se jih ne sme poljubno predvajati, kako se snemajo radijski koncerti ali nedeljska bogoslužja, zakaj ima RTV simfonični orkester, koliko stanejo pravice za olimpijske igre, zakaj gre del RTV-prispevka tudi za zadeve, ki na prvi pogled nimajo neposredne povezave z RTV (npr. sofinanciranje filmskih

produkcij), koliko lektorjev imamo, kako se poklicni govorci učijo nastopanja in tako naprej.

Kot rečeno, z vašim predlogom se povsem strinjam, izkoristila ga bom kot povod za vnovičen apel pristojnim, da nekaj programskega časa v različnih medijih namenijo tudi takšnim vsebinam.«

PRILOGE

PRILOGA 1: Po polemiki – razjasnitev dejstev?

Pritožba B. R. na objavo odziva (kabineta) predsednika vlade v Odmevih, 6. 7. 2020 in pojasnilo odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija

»Podpisana podajam pritožbo zaradi kršitve več poklicnih meril iz Poklicnih meril in načel novinarske etike v programih RTV Slovenija, zlasti natančnost, preverjanje dejstev, verodostojnost, odgovornost in pravičnost. Zaradi kompleksnosti primera predstavljam dejansko stanje v kronološkem redu:

- 29.6.2020 – v intervjuju za Studio City je dr. Spomenka Hribar omenila govor Janeza Janše s SDS-ovega piknika na Imenem leta 2007, v katere je govoril o tem, da osamosvojitve še ni končana, ker nekateri menijo, da je bilo v Jugoslaviji boljše (<https://4d.rtv slo.si/arhiv/studiocity/174703425>),
- 6.7.2020 – v Odmevih je glede zgornje izjave kabinet predsednika vlade podal demanti, ki ga je prebrala voditeljica dr. Rosvita Pesek in se glasi: "V kabinetu predsednika vlade so se odzvali na trditve Spomenke Hribar v oddaji Studio City prejšnji teden, da naj bi predsednik vlade Janez Janša pred leti izjavil: Osamosvojitve še ni končana, ker še vedno obstajajo ljudje, ki menijo, da je bilo v Jugoslaviji boljše. V kabinetu so zapisali, da trditev ni resnična in da predsednik vlade Janez Janša tega nikoli ni ne izrekel, ne napisal, ne pomislil. Gre za lažno trditev." (https://youtu.be/BCknmFRuD_s),
- 25.7.2020 – v Sobotni prilogi je dr. Spomenka Hribar objavila prispevek "Kaj še lahko storimo?" (<https://www.delo.si/sobotna-priloga/kaj-se-lahko-storimo-331321.html>); v njem je opozorila na zgornji demanti in na to, da je vsebino Janševega govora na pikniku leta 2007 povzela po zapisu Dnevnikovega novinarja Jožeta Poglajna, ki je takrat poročal s tega piknika, da je o tem že večkrat pisala, da pa je zdaj Janez Janša to prvič demantiral,
- 12.8.2020 – na podlagi izhodišč v prispevku dr. Spomenke Hribar sem preverila spletno stran SDS in našla dobredne citate v magnetogramu nagovora Janeza Janše na omenjenem pikniku leta 2007, ki potrjujejo omembe dr. Spomenke Hribar v Studio City, in to na dveh mestih.

Vir: https://www.sds.si/novica/na-pikniku-sds-v-podcetrtku-vec-kot-1000-clanov6160?fbclid=IwAR14zETF78fB6pNO0BaNh301RduJiBH3kFsnmEAbX0eFkTwoQvPXaLNuR_0

obiskano 12.8.2020.

To pomeni, da RTVSLO ni preverila resničnosti vsebine demantija (kabineta) predsednika vlade in je objavila laž. Takšna neprofesionalna drža je za nacionalno televizijo nesprejemljiva. Uredništvo Odmevov je s tem zagrešilo grobo kršitev več poklicnih meril, saj prebrano sporočilo ni ustrezalo dejstvom in je bilo zavajajoče in neresnično (merilo 1.1. Natančnost), spodbudilo je domnevo, da je javni zavod pristranski in pod vplivom politične stranke oziroma predsednika vlade (merilo 1.2. Nepristranskost), ni preverilo dejstev (merilo 1.3. Preverjanje dejstev), zmanjšalo je verodostojnost nacionalne televizije, saj je bil brezpogojno prebrani demanti pri nekaterih gledalcih razumljen kot javno solidariziranje s politično stranko oziroma predsednikom vlade (merilo 1.4. Verodostojnost), sporočilo pa tudi ni dajalo občutka distance do gradiv, ki jih širijo oglaševalske in PR-agencije ter vladne službe, ki za plačilo ustvarjajo dobro ime in ugled posameznikov ne glede na dejansko stanje (merilo 1.5. Odgovornost).

Lažni demanti predstavlja hud poseg v človekovo dostojanstvo dr. Spomenko Hribar ter v pravico javnosti vedeti, brez katere ni informirane in razumne javne razprave. Glede na status izrekovalca in medij, v katerem je bil demanti objavljen, je nujno, da se uredništvo gledalkam in gledalcem za objavo javno opraviči v istem formatu, v katerem je bil demanti objavljen. Pri tem je odgovornost javne televizije še toliko večja, ker bi se morala zavedati, da ima oblast neomejeno količino kadrovskih, finančnih in tehničnih sredstev za laganje, civilna družba in posamezniki ce pa se v sofisticirane laži in diskreditacije lahko le redko poglobijo, ker za to nimajo kapacitet.« (B. R.)

Pojasnilo odgovorne urednice Informativnega programa Manice J. Ambrožič:

»Pritožnica opozarja na zadevo, ki jasno razgalja šibkosti trenutno veljavnega Zakona o medijih (Zmed), ki je na področju popravkov za medije slab, na kar novinarji in uredniki ves čas opozarjamo. (<https://zakonodaja.com/zakon/zmed/26-clen-pravica-do-popravka-objavljenega-obvestila>) Pri presoji o ugoditvi zahteve za popravek sta za vsakega odgovornega urednika pomembna dva vidika: pravni in vsebinski.

Najprej pravni vidik: za odločitev o objavi popravka glede na določila Zakona o medijih žal ni bistveno, kaj je res in kaj ne. Pomembno je, da zahtevki ustrezajo vsem pogojem, ki jih določa ZMed. Zavrnilni razlog iz 2. alineje drugega odstavka 35. člena ZMed-1 poudarja ne daje prvini neresnične ali napačne navedbe (čeprav jo omenja), marveč prvini popravka: torej, da mora vsebovati navedbe, s katerimi se zanikajo ali popravljajo objavljene neresnične ali napačne navedbe. Bistvo zavrnilnega razloga je torej v tem, da mora popravek vsebovati nasprotno navedbo, ne pa v tem, da bi se presojalo, katere od nasprotujočih si navedb so bližje resnici - te, ki jih vsebuje objavljena vsebina, ali te, ki jih ponuja popravek. Zadošča torej, če iz zahteve za popravek jasno izhaja teza, da so objavljene navedbe najmanj zavajajoče ali manipulativne, še toliko bolj pa v primeru, če teza popravka jasno izraža stališče o neresničnosti navedb. Povedano drugače, če popravek ustreza ZMed, se ga objavi in ne preverja njegove resničnosti - ker to ni zavrnilni razlog po ZMed.

Tako je tudi stališče sodne prakse. V nobenem primeru resničnost navedb ni predmet dokaznega postopka, temveč se presoja samo, ali je zahteva v skladu z ZMed ali ne.

A pri odločitvi o objavi tega odziva v oddaji Odmevi (oddaje Studio City zaradi poletne programske sheme ni bilo več na sporedu) je bil odločilen vsebinski vidik, ki pa mu je botrovala tudi časovna stiska. Ob zahtevi za popravek smo v skladu z Zakonom o medijih namreč vezani na izjemno kratek zakonski rok (24 ur).

Tistega dne, ko je bila zahteva za popravek vložena, smo resničnost izjav preverjali pri Spomenki Hribar (z dr. Hribar je govorila kolegica, ki je imela z njo pogovor v oddaji Studio City). Dr. Hribar je ponovila, da je Janez Janša te besede izrekel, ni pa nam uspela predložiti nobenega dokaza, kje in kdaj. Po medmrežju smo več ur zaman iskali omenjeni citat, prav tako smo se posvetovali z nekaterimi najbolj izkušenimi poznavalci tega področja. Nihče se te izjave ni spomnil. Zato smo v Odmevih objavili kratek odziv. Nekaj dni kasneje je dr. Hribar sporočila, na katerem dogodku je predsednik vlade izrekel te besede.

V eni od prihodnjih oddaj Studia City bomo pripravili prispevek o tej zadevi z vsemi izjavami in opozorili tudi na pomanjkljivosti Zakona o medijih v delu, ki obravnava pravico do popravka.«

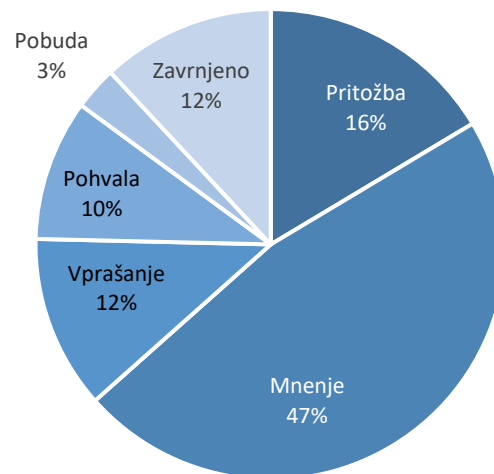
STATISTIKA

	SEPTEMBER 2020	AVGUST 2020	SEPTEMBER 2019
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	67	54	69
Informativni program	43	39	18
Kulturno umetniški program	5	2	31
Razvedrilni program	3	2	4
Športni program	4	3	6
Program plus	6	1	9
Ostalo	6	7	1
REGIONALNI CENTER / TV program		0	1
Televizija Maribor	0	0	1
RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	8	5	11
Radio Prvi	5	4	7
Val 202	1	0	3
Ars	1	0	0
Ostalo	1	1	1
MMC			
SKUPAJ	9	8	19
Novinarske vsebine	5	2	8
Uporabniške vsebine	2	5	8
Storitve	2	1	3
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	50	38	36
Jezikovna kultura	6	3	4
Oglaševanje	1	0	2
Dostopnost in prilagojeni programi	2	0	1
RTV prispevek	0	2	3
Tehnične zadeve	4	3	0
RTV SLO - splošno	16	12	4
Varuhinja	2	0	0
Ostalo	3	1	2
Zavrnjena obravnava	16	17	20
VSI ODZIVI	134	105	136

Statistika po vrsti odziva

SKUPAJ	134
Pritožba	22
Mnenje	63
Vprašanje	16
Pohvala	13
Pobuda	4
Zavrjneno	16

SKUPAJ	134
Elektronska pošta	74
Spletni obrazec	10
Pismo	3
Telefon	47

